

శ్రీమద్. ౨.

ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಕಾರ್ಯವು ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

సంచిక ౧౯౫

అమృతాంశనం వీధి, 108, (శేరిలింగంపల్లి, వాంకాయ.
1, రంగాచారివీధి చివర).

విశాఖ తేలికలు

విశాఖ తేలికలు వార్తలు.

(ఒక విశేషము వర్తమానం)

మహాభారతము.

విశాఖ తేలికలు వార్తలు 15 - సర్ ఫిరోజీ మెహతాగారి ముఖమునకు ముమునిసిఫలు గుర్తించుటకు విశాఖ తేలికలు వార్తలు వారమునాటికి తేలికలు తీర్మానించిరి. ఈ తీర్మానమును ఎక్. రంగనాథులు గారు పాఠించి, ఆంధ్రమునాడుగానెకండు చేసిరి.

వైద్యమునకు.

మా పురపాలక సంఘము వైద్యమును పనియిన తే 11-11-15 నాడు ప్రభుత్వం వారి కాలిదేసి. వీరు 8 మాసములు మాత్రమే యిచ్చినందున వారికి ఆనెక పనులను చేసిరి. ప్రజలు యెదురుగా ఆఫీసు వారియెదురుగా వాత్సల్యముతో పనిచేసిరి. ప్రజలు వీరిని తినిగా యెదురుగా వచ్చుచు నున్నందున ఆఫీసు వారికి వాడుక, మేనేజరు మున్నగువారు తానేవారు వీరు తమ్ము విడిచివేట్లందుకు చాలా విచారముతో ప్రసంగించిరి. వీ. వెంకటరత్నం, వీ. పి. వి.ఎల్ గారు చెయ్యవలసిగా కర్మాచారమును పుష్పములను నొసగిరి. తిరుగా వీరివైద్యమును పనిచేసి వచ్చెనగా గాక యిది భగవంతుని ప్రార్థించి కరతాళములు మ్రోగించిరి. వీ. చార్లీ ప్రభుత్వము దివిజన్ ఆఫీసరు ఆఫీసునకు కట్టాడుగానికి బిచ్చగించిరి.

వీరవ్రాజు

ఇందు పురాతన భారతీయవీరుల ప్రతాపచరిత్రములను చక్కని శైలిలో వర్ణించుచున్నది. వారి చిత్రపటములు గూడ గలవు. ఇట్టి గ్రంథ మిదిగల కాంధ్రమున మఱియొకటి లేదు. వీల చేతుల వైపు 0-12-0 కాల్గితో వైపు 1-0-0 శ్రీ కృష్ణ దేవరాయని చిత్రపటము ముచిత్రము. వలయువారు:- శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, 7, తిరువెంకటేశ్వరీ, మదరాసు.

ద్రావడి స్వయంవరము

అర్జునుడు మత్స్యయువత్రము తెగ వేయు చిత్రపటం చిత్రలేఖనమును అసహనపాండిత్యము సంపాదించి ప్రఖ్యాతి గాంచిన ఎ.యస్. రామ్ గారిచే వ్రాయబడినది. ఇందు వివరములును అర్జునుడు యొక్క చిత్రపటమున ఉన్నది. వేయేల నిది ప్రతియుంట తప్పక నుండగలదని చెప్పబడినది. పరిశీలించి యెంతమాత్రము లేదు. ప్రాసెస్సుపట్టు 0-6-0 పోస్టాగ్రాఫు 0-0-0 వి. పి. చార్లీ ప్రత్యేకము కె.యల్.యస్. సోమయాజులు అంకుసము, బుక్ సెల్లరు, రాజమండ్రి.

ఇచ్చాపురము వార్తలు. (ఒక విశేషము వర్తమానం)

కాలము.

ఇచ్చాపురము వార్తలు 15 - సాగులచిటి దాటి కర్నూలు వెళ్ళిపోయిన నున్నట్లు వార్తలు వచ్చుచున్నందున రెండు పనులున్నవి. ఇప్పటికే వేదమును వరిసివేటి యెడల మెట్టిపంటలకు కొంచెము లాభంకాగా నున్నప్పటికిని ప్రస్తుతము: "తేలు" కావగిన వరిపంటను ఎక్కువగలదు కలగ వచ్చును. వరిపంట కొత్తను సిద్ధముగానున్నది. ఇంకొక పక్షము దినములలో వామశ్యముగా కొత్తలు ఆరంభింపబడును. చలి కూడ ఆరంభమయి కాత్తికస్వాసములు చేయుచున్నవని మనోవ్యవస్థయు పరిశ్ర చేయుచున్నది.

దీపావళి

ప్రతివత్సరము దున్నంతకొద్దీ యాసంవత్సరము దీపావళిలేదు. తినివారము కొందరు ఆదివారము కొందరు దీపారాధనచేసి ఈ సంవత్సరము దీపావళి, దీపారాధన మూడు యిల్లతో పూర్తియైనది. ఏకాగణము చేతనో దీపావళి నూర్చు చాల తక్కువయ్యెను. సుమారు పందెండు రూపాయలు జనుచున్నట్లు వినుచున్నాము.

కొత్త గలుమేజన్టీలు.

కొత్త గలుమేజన్టీలు నలుమూల అన్నపూర్ణిగాను వి. పి., నిన్నటిదినమున వచ్చి చార్లీ పుచ్చుకొన్నారు. ఇదిగతకుంకిన మేజన్టీలు గారు శ్రీయుత దీవంధు సాగోగారు నిన్న సాయంత్రము మెయిలుగానే వెళ్ళిపోయినారు. కాత్తి - ఇంతకుపూర్వము మిగిలినవారు కొంతకాలము రెవిన్యూ కమిషన్ గా పనిచేసి పనిజల మన్ననలకు పాత్రులైరి.

మూర్ఖ ఆస్తిస్థైర్యం ఇవ్వకపోయి.

ఈవారములోనే మూర్ఖ ఆస్తిస్థైర్యం యననైక్యరు మాగ్నిము విచ్చేసి మరంగి నెకండేరీమూర్ఖులు తనిఖీచేసి నారు. మూర్ఖులు మానేజిమెంటు కొంచె మత్సప్తికరముగా నున్నది నుడివిరట. మూర్ఖుల ఆకాంక్షలు తనిఖీచేసి సుమారు నలభై రూపాయలకు జనుకట్టవలసివట్టు తప్పకట్టిరట; గాని పొరుగుమాన్యునగు తిగి తనిఖీచేసి గా, యాతప్పు కొన్ని పదులు రెండుపాదులు జనుకట్టట వనై రాలవట్టు కలిగివట్టు గా తేలినదట.

రైల్వే స్టేషనులో దొంగతనము.

ఈ మధ్యను మాగ్రామ రైల్వే స్టేషనులో శ్రీయుత ప్రతి లక్ష్మీవారాయణ శ్రేణిగారి చిరునామాకు వచ్చిన ఒక బంగారీ మూడు లవండరు సీపాలు సుమారు 10 రూపాయి సొమ్ము దొంగిలించబడినదట. ఇందు విషయమును ఒక పాయింట్లు చూచిని పట్టుకొని. మా మేజన్టీలు గారు వేరయిన విచారించి దొంగకు రెండుమాసములు కఠికభయమును, పది రూపాయలు జరిమానాయును విధించిరి.

వెజవాడ గురు కొద్దె.

వెజవాడ గురు కొద్దె: - వెజవాడ వర్మనెంటు గురు కొద్దె సబుజడ్డిటి. వీరవాడ రావులకు గారు కుక్ వారము 50 చాగము దినునద 50, 60 ప్యాకెటాను కేసులను విచారించుచును, వార్టీలకు సమయము చేయించుచున్నాని, 6, 7 కేసులకుంటె ఎక్కువ విచారించుటలేదు. కిక్కుర వానిని మర వాటికి వాయిదా వేయు చున్నారు. దీనివలన 70, 80 మైళ్ల దూరమునండి రాకున్న పార్టీలకు చాల ఇబ్బంది కలుగు చున్నది. ఇట్టి చిట్కలు కలుగకుండ కేసులు హియరింగు చేయ వలసిన బాగుండుననియు మానేస ఒక విశేషము వ్రాయు చున్నాడు.

కృష్ణా మోటారు సర్వీస్ క

కృష్ణా జిల్లాలోని యేలూరు తాలూకా యంద భూడికిని యేలూరునకు 30 మైళ్ల పొడవైన ఈ రోడ్డుగలదు. ఆరోడ్డుమీద యేలూరునకు చి. రాకపోకలకు ఎడ్లబండ్లమీదను సుమారు 20 గంటల ప్రయాణమిప్పుడు రెండు మూడు గంటలలో నుచున్నది. ప్రయాణ సౌకర్యమును గలగకేముటకై టారు కంపెనీ స్థాపించబడినది. ఆ కంపెనీ వారు రెండు పెద్ద మోటారు బండ్లను చింతలపూడి వాడుకయందునుట కేర్పాట్లను చేయుచున్నాడు.

ఒక మోటారు బండియందు తదక్షకు 28 మైలులు చేయగలదు. ఈ మాసమునందు మోటారు చుట సౌకర్యమునుక. బండ్లు ఏ తేదీన - టిక్కెట్లధర వివరమును కంపెనీవారి నిబంధనలకు సౌకర్యించుటకు వారమునాడు సందును చింతలపూడి నుంచు కొద్దెనకు 50 మైలులలోను ప్రకటనములయిన వెల్లడిచేయుట

ప్రాప్తమైనది. కృష్ణా మోటారు సర్వీస్ క

THE HOTEL CLARE'S GOLD MEDALIST. BAKERS, manufacturing Confectionery well-known Caterers. Estimates for Dinners, for and Children's Treats free. WEDDING CAKES, etc. Cakes prepared. Branches: - COMMERCIAL HOTEL Y. M. C. A. RESTURANT BAR ASSOCIATION High Court Building.

అపారమేయము (మహాదేవి భాగవతము)

ఇందు రాధకు యాదవ పాండవాది సత్కృతలు మిగుల మనోహరముగ వ్రాసిపాడినట్లు విన్నవించుచున్న సకల ముముక్షుజనులకు నువముక్తులకు సాగుచున్నది. విషయమును ప్రకృతినిరతులగువారికి వాత్సల్యమును పెక్కు భగ్యములను ససందేహముగ వర్ణించబడినది. మరియు భరణేక శాస్త్రము సాక్షాత్తుగా నుపదేశించబడినది. ఇట్టి శాస్త్రము గ్రంథములను చెన్నపురిలోని శ్రీ గవర్నమెంటు వారి ఓరియంటల్ మేన్యుస్క్రిప్ట్స్ లైబ్రరీలోని వర్ణిం గనునంది సమర్థకథనము నిచ్చి చాగించుచు మనో పండితులచే సంపాదించి పించి సకల బోధోపకారార్థముగా సాంప్రదించినో మేలి కాగితములవైపు మనోరాజి శ్రీ రాధా శ్రీమదుత్తరము వెంకట జగ్గారావు బహుదూరవారు శ్రీమదుత్తరమునపురం జమీన్ దారువారిచే స్వకీయ శత్రుత్వోధనము ద్వారా ముద్రింపబడినది. ఈ మహాగ్రంథ ముద్రితమునకు దనుచే నదలిన సొమ్ములో సగ చాలా మాత్రము కలియరావలసిన రాజుట్ట దలచి వేల సులభము చేయించిరి. శారబట్టతో వ్రాయించు చేయించిన పుస్తకము 15 రు 1-0-0 మ్యాప్టు కాగితముతో వ్రాయించు " " " 0-14-0 అబ్జరు వేటరీమిషన్ ప్రవీ విశాఖ తేలికలు వార్తలు వచ్చు.

కావలెను

కావలెను మున్నగు పరమము అట్లుంటు ఏజెంట్లును. గుర్తిగా కొను వర్తకులకు కావలెను. రేట్లు చతురగా నుండును, వివరములను తెలియగోవారు 0-4-0 బిల్లులను చేర్చి సంపదలెను. ది మ్యూచుమల్ కో-ఆపరేటివ్, ఏజెంట్ మదరాసు.

కావలెను.

ప్రతిగ్రామమునను ఏజెంట్లు కావలెను. లాభ కరమయినదని. విశేషవరుంబడి. పూర్వపు అనుభవముతో బనిలేదు. తెలిపి గలవారు తమకు విశ్రాంతిగలసమయములో పనిచేసి నెలకు 50, మొదలు 100 రూపాయలవరకు సంపాదించుచున్నాను. విశేషముల తెలిసికొనుటకు "పోస్టు 513 ముద్రాపాడు" లోని ప్రకటనము.

The Fascinating Perfume OTTO DILBAHAR (REGD) అందరి మనస్సును రమించు శేయు ఆటో దిల్ బహారు మనోరమ్యముగాను కొంతకాల ముందుకట్టి అపూర్వవాసనయును కలదు. ఆలోకహిత సారాయి యెడలగువాటియొక్క సంబంధము వారుగలేదు. తేలికదైనగాని చొక్కానా వైనగాని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక సందనకను మధ్యలోనుంటె యెంతో సుఖమయిన వాసనను అనుభవించ వచ్చునో అంత అనుభవించును. ఇతర వాసనలు యేదేనియోడినా యా ఆటో దిల్ బహారు యొక్క వాసన ప్రాధాన్యముగా నిలువను. ఈదినమే ఒకబుడ్డికి ప్రాసీకంపుడు. వల 1/2 డ్రామా 1-5-0, 0-8-0, 1 డ్రామా 1-5 " 0-12-0 వి. పి. చార్లీ యా. 0-4-0 ప్రత్యేకము. 1/2 అవున్సు 1-5 " 2-0-0 ట్టో దిల్ బహారు సుగంధకాగ్ధ ఒకటికి వల 0-1-0-0. పిటినిశియవచ్చును ట్టో దిల్ బహారు పేరును పరిశీలించి తిరుగుక. ఈ సుగంధ ద్రవ్యమును ప్రతి మహదనందు గొప్ప గొప్ప వేరుగల దుకాణములలో దొరకును. అట్లు దొరకనియెడల సోకో ఏజెంట్లు సోకో ఏజెంట్లు అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అర్బు తెలికల్ కంపెనీ, నెం 15కి లూమామనీయ, బొంబాయి, నుజ్రాను నీలకంఠ్, హైదరాబాద్ పురుషోత్తమ్ మూర్తి, నెం 29, వై. నాగేశ్వరరాజ్, గూడూరు, నీలకంఠ్, హైదరాబాద్, హైదరాబాద్, హైదరాబాద్.

ఒక చిత్రకథ

ఇరువుర మొక్కచోటికే పోదము.

రాజనరమణుడు బెద్దమనస్సులగు రైతులలో భీమరెడ్డి యొకడు. ఆతనికి ముగ్గురు పుత్రులును, నలుగురు కుమార్తెలును గలిగిరి. కుమారులు తమ క్రమముక్కులై పనిపాటలలో నాతని చేతి కందివచ్చిరి. కుమార్తె లందఱును సంతానవతులు. కుమారుల కిద్దరలమాత్రమే వివాహమయ్యెను. అందఱకుంటే గడ సారివారి దేవు జగ్గారాయణుడు సుదామిద్ది సంతకృష్ణుల వాడు. ఆతనికింకను బెడ్డికాలేదు.

తిరుపతిరాయణుడు గూడ నాగ్రామమున నొక పెద్దయను మ్మణుడుగ నే జగ్గణంకబడుచుండెను. ఆతనియిల్లు భీమరెడ్డి యింటకంటెనే యుండెను. తిరుపతిరాయణుడు భీమరెడ్డికంటె గొంచెము భవంతుడు. కాని పాపమాత్రు లొక్కొక్కమార్తె మాత్రమే కలిగెను. తనకు నలువదియే యిద్దు కన్యకలు మఱు సంతానము కలుగకపోవుటవలన నాపుత్రుకనే పుత్రుడుగా గూడ భావించి ప్రాణపదముగ బెండుకొనుచుండెను. వెంకమ్మ తలిదండ్రులు ప్రేమించినకొలదిని వారియెడల భయభక్తులు చూపుచు బెరుగుచుండెను.

జగ్గారాయణుడు కడగొట్టుపట్టి యగుటవలన దలిదండు) లాతనికి బనిపాటలు చేయుటకంత నిర్బంధము గలిగింపలేదు. అయిన నాతడు తలుపు వ్యవసాయపు బతులలో మెలంగుచునే యుండెను; కాని యన్నలవలె సంతకృష్ణహింసెనని చెప్పటకు వీలులేదు. ఇంచులకు బెద్దమనస్సు మయివ్వము మాపెడివాడు. తక్కినవారందఱు నేమియనని యెరుంగరా. ఆతనిమాటలు విని యెల్లరు నానందించెడివారు.

ఆతనిభావ్యున నాయూరక భారతాల లేదు. అక్కతన నాతడేగాక, యాతని తోడివారిలోను, జన్మ పెద్దలందును గూడ జడపుకొనినవారు లేరు. అయిన గచ్చేరిచావడి లోనికిరి యాతడు తలుపుగ బుర్రాణము వినుచుండెడివాడు. అప్పేతువులనను, నహజముగ మేధాని యగుటవలన న్యతేకపోయినను బ్రాహ్మణుడ దోడివారిని మించి పెద్దలను సమీపించెను. ఇంత చిన్నతనములో సంతకృష్ణవంతుడగుటవలన నిరుగుబోయగు నారంభము నాతని వెంకో ప్రేమించెడివారు. ఆతనియెడల చలిదండ్రులవలన గల మధికప్రేమ కిది యొక కారణము.

జగ్గారాయణికి, వెంకమ్మకు జన్మతనమునుండియు తోన్నేమామగలదు. వారు తోడివారితో నాటలాడునప్పుడు నిద్దఱు నొకపక్షమునందే యుండెడివారు. ఒకరాలిమానివెది న రెండవవారుగూడ మాని చేయవలసినదే. అటలకురుగునపు డిరువురు గలిసియే యడుగుటారు. వచ్చునపుడుగూడ నట్లే కలిసి వచ్చెడివారు.

జగ్గారాయణికి బడమాండక మొదలు, వెంకమ్మకు బడవయేడు నొక్కమాత్రమే వచ్చెను. ఒక్కమాత్రే వారికెల్లపుడు నాటపాటలతో గాలముగడుపుట కభ్యంతరము గలిగెను. జగ్గారాయణికి వ్యవసాయపుబతులు చూడవలసినవచ్చెను. వెంకమ్మకు గాంసారికపుర బతులలో దల్లికి దోడ్పడవలసినవచ్చెను. ఈరూమున వారి సమావేశమున జొకింత యాటంకము గలిగెను; కాని వారిప్రేమ ప్రకాశమునకు మాత్ర) మేయాటంకమును బుగలేదు. అది సంతకృష్ణునిగ బ్రహించుచునే యుండెను. ఈస్వల్పవియోగము వారి యభివృద్ధికే కారణమయ్యెను.

తనబుల్లియాపుమాడకు సాయంత్రము చిన్ని చెంగలిగడ్డి మాపు నెత్తిమీరంద బెట్టుకొని పాటలుపాడుకొనుచు నింటికి వచ్చిన వెంటనే జగ్గారాయణుడు వెంకమ్మను చాడవండ నంకజాలక పోయెనునాడు. వెంకమ్మగూడ వెంటనే యాతనితో బయలుదేరి లాకుండలేను. ఇరువురును గలిసి యాపుదూడగ్గరకువచ్చి దానిని ముద్దిడుకొనుచు, చువ్వుచు, బుజ్జింగుచుచు, నడుచు నడుచు సంతానము పిలుచుచు మేపుచుండిరి. ఆ చిన్నదూడ వారియెడల నెంతో చువుగాక బ్రవర్తించుచుండెను.

జగ్గారాయణుడు నాలుగేనిదరకలచోప్పున మెత్తగా నున్ననాని నేరితని దానిచే దినుపించుచు వెంకమ్మ! నాబుల్లిదూడ రెండేడ్లు కనసగా) రెండుగిత్తలను బెట్టును. వానిని గూడనేనే యిట్లుచెందెను. నేనేవానిని అరకకట్టి చున్నదను. ఇంతెవ్వరిని ముట్టుకొనియును. మాచటపడినచో మాతండ్రిని మాత్ర మెప్పుడైన గట్ట నిచ్చెదను. లేకున్న లేదు" అని మానేకపర్యాయములు చెప్పచుండెను. అగిత్తలంతో బలిసియును.

దును. వానికొమ్ములు నూదిగానుండును. నన్నే గాని చుటెవ్వరి నవి దగ్గఱకు రానీయవు. నన్ను జూచిన నవి తలయూపుకొనుచు దగ్గరకువచ్చుననిగూడ నాతడు తలుచుగఁ జెప్పెను. డెడివాడు. అట్టిపనులు ములయుండెల్ల వెంకమ్మ ముద్దులొక మందహాసముచేయుచు "నానా"నని తలయూపుచు చుండెడిది.

జగ్గారాయణికి చాచి వెంకమ్మగూడ తండ్రికిగల యాపులందులలో నొక తెల్లనిదూడ నేరికొని జగ్గారాయణి వలెనే వెండుచుండెను. కాని జగ్గారాయణుడు పురుషుడగుటవలన బాలమువల్లి స్వగుడుగాక బెంగలిగడ్డి తెచ్చెను. మొకమ్మ యెల్లు పాలమువెల్లు? చెంగలిగడ్డి యెల్లు కమ్మ? అపొతువులన జగ్గారాయణుడు తాను తెచ్చినగడ్డిలో సగము వెంకమ్మకిచ్చెడివాడు. ఆతడంచులకై పట్టి గడ్డిమెట్టిరగాక దీసికొని వచ్చెడివాడు. జగ్గారాయణిమాదకు మేత పెట్టినతరువాత నిద్దఱును గలిసి చేతులతో గడ్డిపుచ్చుకొని వెంకమ్మయాపుదూడ దగ్గరకు వెళ్లెడివారు. దానినిగూడ నట్లే మేపెడివారు. అప్పుడు వెంకమ్మ "య్యాబుల్లిగూడ యానిన తలవారె గుంచెంబసాలిచ్చును. నేనే పాలు పిడికెదను. ఇతరులు పిడికినచో నామద్దులమాదకు బాధించెదరు. నేనే పాలు కాచెదను. నేనే వెరుగు నోడువెట్టెదను. ఆ వెరుగు నీవుకనేను నన్నములో వేసికొందను. మాతల్లికిని దండ్రులగూడ నాపెరుగు నేనే వడ్డించెదను. చుటెవ్వరికిని బోయను" అని చెప్పచుండెడిది. అప్పుడెల్ల జగ్గారాయణుడు "మితీ మాతల్లిదండ్రులతో?" యని యడుగుటయు "జగ్గారాయణ! యాయమ్మకును మీతండ్రికినిగూడ నేనే వడ్డించెదనలే?" యని వెంకమ్మ జవాబు చెప్పచుండుటయుగూడ గలదు. ఇది వినియు, నపుడపుడు కథలనలె జెప్పకొనియు వారి తలిదండ్రులు నిరుగుబారుగువారు నవ్వుకొనుచుండెడివారు.

ఈ తిరున మూడు సంతకృష్ణులు కడచిపోయెను. ఇరువురకు నొక్కమాత్రే యావన ముకురించెను. వారి ముద్దు మొగులుమీరంద నూతన లే జమును గోమల శరీరములమీద నూతన లావణ్యమును గూలంకవడుగ బ్రహించి డాడగెను. వెంకమ్మ మామలయందు భావబోధన శక్తియు, జగ్గారాయణి మామలయందు భావగ్రహణ సామర్థ్యమును బాడ నూపెను. ఇరువురయనయుగ్మములును గ్రేగంటి మామలను నేర్చికొనియెను. కాని యివియున్నయు వారి యపుటప్పటిసమావేశములకుగూడ భంగకరములయ్యెను. లోకులకు జంకి వెంకమ్మ తల్లిదండ్రులమీదు దలుచుగ జగ్గారాయణితో మునపటివలె నాటలాడవలదని నిషేధించిరి. ఈవిషయమున జగ్గారాయణి తల్లిదండ్రులగూడ నాతనిని నిషేధించిరి. ఇంతలో వెంకమ్మ రజస్వల యయ్యెను.

కాని యప్పటికి వారి కీనిషేధములకు ముఖ్యకారణమేమో తెలిసికొనుటకు దగినంతజ్ఞానము వచ్చియుండెను. వారి కంతయుఁ తెలిసిపోయెను. ఒక్కమాటు వారిహృదయములు తీవ్రాలోచనము గావించికొనియెను. వెంటనే ప్రేమసాగరములో నీరులాడువారి భావములు మోహసాగరములోఁ బ్రవేశించెను. క్రీగంటిమామలు, మందహాసము మున్నగునవి యందులకుఁ దగినట్లు లకు నెఱవకసాగెను.

సమాధ్రమలో బడవాన్ని మున్నగు చెప్పకయు, కాని దానిని జూచినవాడులేరు. చూచిరో మాటల భూమివై నడుగువెట్ట లేరు. బడవానలమునకు బుస్తకములే నిదర్శకముయ్యచున్నవి. సుమధి) ఈ బడవానల మున్నదని యంగీకరించునెడల మోహసాగరమునగూడ నున్నదను మాటయే. జగ్గారాయణుడు పురాణములు వినునపుడు నాలసారులు బడవానలము సంగతి వినియుండెను. కాని వెంకమ్మ యాపేరేవినియుండలేదు. అయినను మోహసాగరమున గూతిన వెంటనే యా మూలమునకుల యరువునుగూడ సమాముగ బడవాన్ని తీవ్ర జ్వాలలలో దగల్కొనిరి.

నిర్బంధములలో బడియున్న యా యావనములకును ఎన్నిసారులు లేగిన సమయములు సమకూరునో యన్నిసారులును గూడ రహస్యముగ సమావేశమైరి. అన్ని సారులును వారు తమ బాల్యస్నేహమును జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చిరి. బాల్యకాలము నుండివలొకనను గావించుకొనిరి. తమకుఁ గలిగిన నిర్బంధమునకుఁ గారణములు చూసెను గావించుకొనిరి. ఆ వెంటనే వారి కయాచితముగ మోహోదము కృత్వాంతము ప్రత్యుత్తమయ్యెను. ఆనందముతో నొకరిచేయి నొకరు గైకొనిరి. కాని పాపము లజ్ఞాతిరేకములన వెంటనే చేయి యొక దెనకు బాజిపోయిరి. మఱు సమావేశముకొఱకు దహదహపడిరి. ఇట్లెన్నియో పర్యాయములు జరిగెను. అంతకంతకు మోహము పెరిగిపోయెను. తాళమతిలేయించెను. దానిని సహించుట కష్టమయ్యెను. కాని యస్వతంత్రులు వారేమి చేయగలరు?

ఇది యిట్లుండఁ దిరుపతిరాయణుడు తనకుఁగల వివాహయోగ్యుడై యున్నదని వరాశ్వేషణము ప్రారంభించెను. అనేకవరులను జూచెను. ఆస్తియున్నచోటఁ దెలిపితేటలు లేక పోయెను. తెలిపితేటలున్నచోట సుపదలేకపోయెను. రెండు నున్నచో వరుల కీడు చాలకపోయెను. అదియు నున్న గురూపి యగుట తటస్థించెను. తిరుపతిరాయణికి జగ్గరాయణి బోలు తనముద్దుమాఁడును గురూపికిమ్మట కిష్టములేకపోయెను. అక్కతన నాతడు సంతకృష్ణుడగుటో సాటిరాకపోయినను భీమరెడ్డితో విషయమందడలచెను. ఆతనిభార్యగూడఁ దొలుత నల్లుల కంగీకరించెను; కాని యామెతండ్రి) యంగీకరింపలేదు. వెంటనే యామె తండ్రియూ)చన నంగీకరించెను. తిరుపతిరాయణికి దన యభిప్రాయమును మార్చుకొనక తీయనయ్యెను. వెంకమ్మ యావనములకు రావులపాలెములో నొక సంబంధమును జూపెను. వెంకమ్మ తల్లిదండ్రు లాసంబంధము నంగీకరించిరి. వెంటనే నిశ్చయమయ్యెను. వెంకమ్మప్పదయమున రాయపడియెను. జగ్గారాయణి శిశువనఁ బిడుగుపడియెను.

ఆయువయువకుల యాబాల్యస్నేహమును దలంచుకొని తిరుపతిరాయణుడు వెంకమ్మకు దనకుమారున కిచ్చుటకు సంతకృష్ణుడని భీమరెడ్డి తలంచెను; కాని తిరుపతిరాయణుడు వరాశ్వేషణము ప్రారంభించిన వెంటనే యాతనికి సంతకృష్ణుడు గలిగెను. రావులపాలెపు సంబంధమును నిశ్చయించుకొనిన వెంటనే భీమరెడ్డి వృద్ధమున నాయాశీయంత్ర మే పోయెను. అంతకంత నాతడు జగ్గారాయణి వివాహమునకై ప్రయత్నింపలేదు. వెంటనే యాతడు గూడఁ దత్ప్రయత్నములను గావించెను. శీఘ్రకాలమునందే యా ప్రయత్నము నెఱవేటెను. ఆతడు జగ్గారాయణికి బలభద్రపురములో నొక చక్కని పిల్లను నిశ్చయపఱిచెను. తోడనే జగ్గారాయణి గోదమట్టువై రోకటిపోటు పడి టయ్యెను.

ఈ యువయువకుల కింపురసము భిన్నస్థలములయందు కథావర నిశ్చయమైన పిదప రహస్య సమావేశమునకు దగు నవకాశము లభించినదిగాదు. అంతలోనే వెంకమ్మ వివాహమునకు ముహూర్తము స్థిరపడియెను. ఈ కడివాస కాలము గడచిపోయిందని తిరుపతిరాయణుడు చాలదడపు పట్టుపట్టెను. తుదకు కాలివణకుద్ధ సప్రమీ కుక) వారము గాత్ర) నాలుగు గడియలకు వివాహము నిశ్చయమయ్యెను. భీమరెడ్డి తన కుమారునకు మామహాసము వఱకును బెట్టి నేరు దలంపలేను.

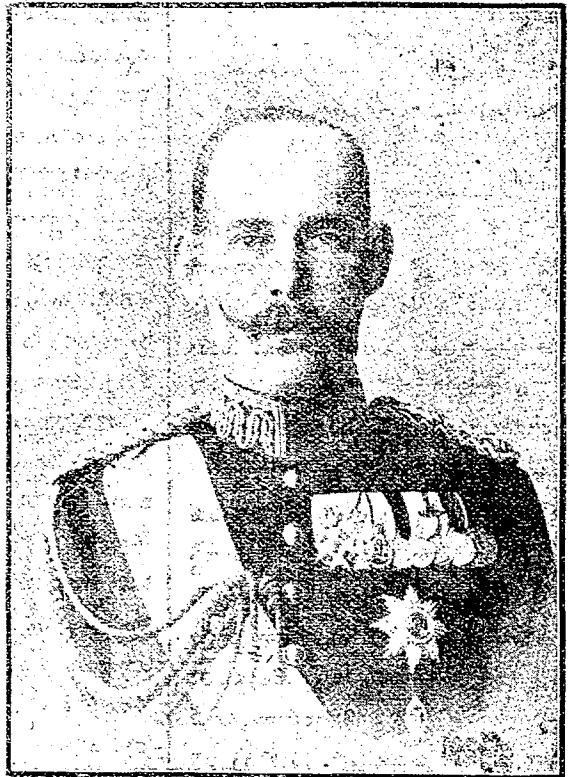
రాయవరమునందును, రావులపాలెమునందును గూడఁ బెట్టిపుత్తులును పొంగింపుచుయ్యెను. పడినములలో నన్నియు ముగిసెను. వివాహదినము సమీపించెను. ఒక వాటి కుభకుచూరమున వెంకమ్మకు బెడ్డిసూతుంగావించిరి. డొరికొని యొకరిద్దఱు బంధువులయూడ నామెను దను యింద్రుడు దీసికొనిపోయి పెండ్లిమాఁడుంగావించి నన్యానించి పంపిరి.

వెంకమ్మకు ఆకపర్తిలో నొకపిదకం యుండెను. ఆమె గూడ వెంకమ్మకు పెండ్లిమాఁడుంజేయుటకు నిశ్చయించుకొనియెను. వెంకమ్మకు దలిదండు) లానందముతో కపర్తి కంపించిరి. వాడు బుధవారము- బుధవారమునా దేవర్తి కన్యల నున్న ద్వారపూడిలో గొప్పసంతకృష్ణుడును. వెంకమ్మ పెండ్లిమాఁడు రకుట కపర్తివెప్పుచువిదిరి జగ్గారాయణుడామెకుంటే మూడుగ ద్వారపూడిసంతకృష్ణులతో రాజభజనలో గాళ్ళకు గడ్డెలకొను మువ్వలు తెచ్చి నెవనచెప్పి ద్వారపూడి యై డే పోయెను.

అంతకుఁ బూర్వము వెంకమ్మ పిదకండ్రి) నాలుగు దినములక్రిందకు బతువులనుజూచినప్పుడుకును చువ్వముకేగియుండెను. అక్కతన వెంకమ్మ పిదకండ్రియే యామె నవకపర్తివేసికొని వెళ్లెను. అక్కడ జరుగవలసిన యుత్సవముంతయు యధోఽధియుగా జరిగెను. వెంకమ్మ పిదకండ్రి యామెను వెలగల జరిపీరకట్టబెట్టెను. ఉన్నట్టుండగా బామప్రాప్తు వేళ నామె కడసారి కుమారున వద్దవుడుగా జ్వాలల వచ్చెను. అక్కతన నామె తనకు నీతిలేక పనియేడ్ల ప్రాయముగల తన పెద్దకొడుకును సాయమిచ్చి వెంకటమ్మకు రాయవరము పంపివెచ్చెను. ఆకపర్తికిని రాయవరమును క్రోవెడునరయారముండెను. తన యవస్థను విచారించుచు వెంకటమ్మ నెమ్మదిగా బయలు దేరెను. ఆ యుద్ధుగాలి వృద్ధయాకాశమున ననేక భావవిమర్శలముల మెరసి పోయెను. విచారసాగర మెన్నో మాటులు పొంగిరియెను. ఎన్నోమాటులు వివిధభావ సంఘటనలు వలన నుక్కిరి బిక్కిరిచుయ్యెను. ఎన్నోతడవులు కమ్మల నీరు గిగిరికరిగెను. ఎట్లుకడచెకోయామె యెఱుంగరా- నాలుగుగడియల ప్రాప్తువేళ కామె మహేంద్రనాథదగ్గర నున్న మురుగుకాల్వ గట్టుమీదికి వచ్చెను.

న. టి. రామారావు.

గి. సు. రామణి.

అయ్యలగుకావ్య కుల్యాదితొగిగిరి త్రవ్వక బడియెను. కానకాలమున నది వికాలమున నొకనదివోలె నుండును. దానినడిచెప్పు కలదిగాదు. కానకాలమున నది యనేకవరులును, ననేక మనుష్యులను దనపాట్లనుబెట్టుకొనును. దుపొందగివాడ రహితులు దానినిండ దాటివట్టెలతో నొక కంటెన నిర్మించిరి. ఆ చుట్టుపట్ల గ్రామములవాడు తన కాలమున నా కావ్యవాటులకా కంటెనయే యాధారమై యుండెడిది. దానినిండ నడచుట కనేకలు భయపడుచుండురు. అట్టి కంటెనమీద వెంకమ్మ పంచపూజముల నజరచేర బెట్టుకొని నడువసాగెను. మొదట నామె తన పినకల్లి కొడుకు తన వెంట నున్నచున్నాడనమాట విచార భరమున మఱచిపోయెను. ఆమె కంటెనమీద గాల్గునవ్వుల కమ్మకప్పటి కా ఓల్లచాడక్కా! యని వేకబెచ్చెను. వెంటనే యామె బిరిగి చూచెను.

అప్పుడు మామగారు దానిని త్రాచి సరికనుండి నమ్మకపడికొనకతో గలిసికొనుటకు వచ్చుచు కంటెన నెక్కువకు నిద్దముగ నున్న జగ్గారాయుడు దాని కంటకు జడియెను. వెంటనేయా చుద్దగారి మృదన ఫలకము బ్రదర్శి పోయెను, కన్నీటివలనదృష్టిని కోసెను గలిగెను. కంట నవ్వరము రద్దమై పోయెను. కాళ్ళయందుగంజులనుండును. ఇంక నేమిన్నది? వెంటనే జరియా అందరూ చూచిచూచి కాల్వలో బడి పోయెను.

ఆమెను సమీపించు చున్నా నను సంతోషముతోబాం గిపోవు యన్న జగ్గారాయుడు దీని మాట నిశ్చయించుకొని- ఆతని ప్రాపంచిక జ్ఞానము విలువమై పోయెను, అతనికి గూడ గాల్గ యందు నడకపుట్టెను, వెంటనే మారయ బుద్ధి పూర్వకముగ "వెంకమ్మ!" యని పిలుచుచు గాల్వలో నుండికెను.

జగ్గారాయుడు కాల్వలో నులుకబ్రచుకొనియు నవ్వుటికి వెంకమ్మ కరణనేగడననుచునిగిపోయెను. ఆమెతేజ నవ్వుటికిబ్రతననేగడన జగ్గారాయుడు పనికి పోయెను. ఒకటి రెండు తడవులు నునిగి రేలుట లో నిరువురొక్కమూలు కేలిరి. వెంటనేజగ్గారాయుడు నాల్గవాయిలు వైచి వెంకమ్మను సమీపించి యామెను బట్టగొనియెను.

జగ్గారాయుడు దడిచెట్టితో నీడునుకడనుకట్టితో వెంకమ్మను గొనికొట్టి వేంకమ్మ! యని పిలిచి యింకొట్టాడతేకపోయెను. అప్పుడు వెంకమ్మ యాతనికోసమైచియు, నిపుతీరమునకుబొమ్మ బ్రతికెదవు, నాకింక బ్రతుకు యోగములేదనియెను, జగ్గారాయుడు నిపు బ్రతుకనివో నెట్లు బ్రతికెదనని యామెను బ్రతికెను. అప్పుడొకప్పుడే యిరువురకు సభిరాయా నుండుచెప్పెను. జగ్గారాయుడికి నిద్రలేక పోయెను. అప్పుడు వెంకమ్మ అట్టియినదయ్యా ఇరువురమొక్కచోటికేపోడ యని వేదముక మానని గొగ్గెలియకొనియెను. వెంటనే ప్రేమ భరాలనుగు నామెను సమీపము లాడుగ ను ప్రవాహమునందు నిద్దములనుండు బోయెను. బారి కివేరము రెవ్వరికిని గాన్పించలేదు. అది బారి మృత్యువునలననే ప్రకృతిలో లీనమై పోయెను.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి.

జన్మములు

దానిని నిరోధించు మార్గములు.

[నేనును ప్రతిక.]

జన్మముకచ్చి యూరక బాంబులను వేయటవలన ఏవో భయపడి, మనము చేబట్టిన కావ్యమును విడువము; లేని పోని కలవరమును పొందము. కాని జన్మములను నిరోధించుటకు చేతులగిన దంతయు చేయుచున్నారా లేదా? నువ్వెవ్వరు మెంతయు విచారణియును. జన్మము తెచ్చియోసారు లింగండు మీకకుకచ్చి బాంబులు వేసినవి; కొంత జనకప్పుడు కలిగినది. యుద్ధమువలన ఎన్నియోవిధముల మృతు డబ్బునందుగ అగుచున్నది. జన్మములవలనగూడ నమృతమేమింద మాయకొనుట నుంచిది.

జన్మములను నిరోధించు నిషయమై ఆలోచించుచును. విమానముల మీదవెల్లి ముట్టడించి బాంబులను వేయటయో ఫిరంగులనువేల్చిక్రిందనుండగొట్టుటయో చేయవలసియున్నది. మరి రెండుమూడు కద్దరులను కూడ ఆచరణియుములుగ చెప్పచున్నాడు. కాని, ముఖ్యముగ యోచించినప్పు డాదర్శములంత ప్రయోజనకారికతోచలేదు. జన్మములను ఫిరంగులువెల్లి కొట్టుట నుండునదియే సరే వెళ్ళి స్కాటుగాకితోచును. దీని సంగతి సందర్భముల నాలోచించుచును. మన వైమానిక ఫిరంగులను వేల్చిన 30000జనుల యెక్కువకు గుండ్లువెల్లిగవు. ఇంతకు మించిన మారకకూడ వెల్లినను వెల్లికచ్చును. కాని, పూర్తిగ నుండు సామగ్రితోను, ముత్యపులతోను జన్మము వచ్చినను, మన ఫిరంగిగుండ్లు వెల్లిమారములు దాటియే సంచరించును. జన్మము వేరిమీద బాంబులను వేయటకు ననుకూలమో దానికి సమాపముగ వచ్చును. పట్టపగలెనను, జన్మములోని వారికి కన్ను చెదరినవో నాని నిర్రేయకొనిన ఫలము దాటిపోవును, నులువుగ వారి సరి తప్పిపోవును. జన్మము ఎల్లప్పుడును ఫిరంగుల సరికి దాటి సంచరించ గలదు. కాని వైకారణముచే బహుశా అట్లు చేయుచుండదు. ఒకవేళ మనము ఫిరంగినివేసిన గుండ్లు దాని మీద పడుననియే యనుకొందము. ఒకవేళ ఫిరంగిగుండు విమానమునకు సమాపముననే ప్రేమ ననుకొందము, అప్పుడైనను నీ సమస్య తెగలేదు, జన్మము తన ఇష్టము వచ్చిన వైపునకు తిరుగవచ్చును. తిన్నగ వెల్లి నక్కరలేమింద కావలసినవో ఒరిగి కూడ వెల్లికచ్చును. ఫిరంగిని వేసినప్పుడు గుండ్లుపడకుండ అంత త్వరగా ఒకవోటునుండి మరియొకస్థలమునకు తిరగవచ్చును. ఇట్టిసందర్భములలో జన్మమును పనికిరాకుండచేసి పడగొట్టుట సంకల్పయాసనము. నిరుపయోగముచేయవలయుననిన మొదట యంత్రములు నడపకుండ చేయవలయును. ఇట్లు చేయుటకు సరివెట్టి ఫిరంగులను కాల్పుట సాధ్యముకాదు. ఫిరంగిగుండు ప్రేలి జన్మముకు నాలుగైదువోట్లు చిన్నచిన్న రంధ్రములు పడును.

విమానములలో వే ముట్టడించుటకు ఎన్నియోకత్తములున్నవి. జన్మములంత వేగముగను, నిలువుగను విమానములువైకి వెల్లిబావు. అందుకుచేతనే జన్మములు లండను మీదకువచ్చి కొన్ని మిషములుండి, కొంత నవ్వును కలిగించి

విమానములు కమ్మకప్పటికి వెనుకకు తిరిగిపోవుచుండును. ఇందువలన జన్మములు వచ్చేవరకు విమానములు కనుపెట్టుకొని యుండవలసినదని యనుకొనకూడదు. హాంబు తీరమును జన్మములు దాటినవని తలచివార్త రాగానే విమానములు నిద్దముగ నుండి బైలుదేటి ముట్టడించవలెను. లండను నుండి గయలు దేరిన తరువాత మనవారు ఫిరంగులు వేల్చుకూడదు. అం విమానములవరకు పంపించినవో జన్మముల నెత్తుకొనవచ్చును. చోకరుగారు విమానముమీద 20,000 అడుగుల యెక్కువ వెళ్లిగలిగెను. కాని అంతకంటె ఎక్కువ యెక్కు వెళ్లిగలిగిన సాధ్యముగనని తలచుటకు వీలుండదు. జన్మము కంటెను విమానము వైకి వెళ్లివచ్చును. సరిగా దానివైకి విమానము వెల్లి నూటిగా బాంబులను వేసినవో జన్మము ప్రేలిపోయి నాకన మగును. జన్మములు పట్టణములమీదకు రాకముననే యెదురుగుండ వెల్లి విమానములు నిరోధించుట యుక్తము. పట్టణముల కవరణ పోరాడినవో బాంబులవలన ప్రజలకు ప్రమాదము కల్పి పోవును. రాక్షసులు విమానములు వైకి వెళ్లిటలో కత్తుముండదు. విమానము ఎప్పుడును ఎగురుచుండదు. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు దిగవలసినప్పుడు. విమానము క్రిందకు దిగునప్పుడే కొంత చిక్కుండును. లండనుకు దిగున భాగమున ఎన్నియో మైదానము ఉన్నది. వైమానికుడు దిగును నని సంజ్ఞ చేసినవెంటనే క్రింద నున్నవారు జ్యోతులను వెలిగించవచ్చును. ఆ వెలుతురులో విమానము నురక్షితముగ క్రిందకు దిగవచ్చును.

4 కోట్ల 50 లక్షల రూపాయల యుద్ధపుటోడ

అమెరికావారు కట్టుచుండుట

అమెరికావారు క్రొత్త ఒకయుద్ధపుటోడను కట్టుచున్నారని దీనికి కాలిఫోర్నియాను నాడుకరణముచేసిరి. ఇది విద్యుచ్ఛక్తివలన నడుచును లోకములో నిడివరకుకట్టిన దానికంటెను, కట్టుచున్న దానికంటెను ఇదివెద్ది. కాలిఫోర్నియా, యను, దానితోడి యొడలగు మిసిసిప్పి ఇడాహోలును, 821000 టన్నుల వంతు న బరువును మోయగల వు "ఫెస్ఫేట్స్"ని యాయను "డెడు నాటు" తయారు కావచ్చును. కాలిఫోర్నియా దీనికి 10000 టన్నులు వెద్ది. ఇది గంటకు 20 మైళ్లు నడుచును. 200 అడుగుల పొడుగు 30 అడుగుల నీరు ఉండిన గాని కేలు. దీనిమీద 100 అంగుళముల ఫిరంగులు 120 ను, త్వరగా వేల్చిగె అంగుళములు ఫిరంగులు 200 ను, నాలుగు ట్యాంక్లతో గ్రాట్టుమును అనుర్చ బడియున్నవి దీనియందొక విశేషమున్నది. యంత్రములు విద్యుచ్ఛక్తివలన పనిచేయును అవిరివలన యంత్రములను నడుపునప్పుటికి కంటె విద్యుచ్ఛక్తిని ఉయోపగించినప్పుడు ఖర్చు తక్కువగుట యంత్రములకు ఒత్తిడికూడ అంతయుండదు ఒక బొగ్గుపడను విద్యుచ్ఛక్తివలన నడిపిజూచిరి. అందువలన వెద్ద యుద్ధపుటోడలకూడ విద్యుచ్ఛక్తివలన నడవగలవని అమెరికావారి యభిప్రాయము. ఇది 10002 సంవత్సరమునకో 10002 సం॥ మనకో తయారు కాగలదు దీనికి 4 కోట్ల 50 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుఅగును.

1915 సం॥ నవంబరు నెల 17-వ తేది.

వాతాదిని కాశ్యజ్ఞుఁడు

అ హుచ్చేక, యూ నానివై వ్యుట తవై వ్యుంబుంబుగల
చుళుంబు అంబుల ననా వ్యుంబు నేయే వ్యుంబు
దున్న వచ్చువో ఆమగతులకు కోగన వాగముల విష గుణు
(కోగనరూపము) ప్రిజలర తెంచవలెన. హిందూభేక చూ
ప్రిజల కుపయోగకరమగు ఆయుచ్చేక యూ నాని యావ
ధులు లిచ్చుట్టి భర్త వైద్యకాలము, పక్షిణములలోను పక్షిల
లోను స్థాపించవలసి యున్నది. రావుంబుమాన్ కల్లకాశ్చెట్టి
చెట్టుత్రిలో బీరల కుదిరఁచుగా వైద్యసహాయము చేయుట
కేంద్రదిన ఆయుచ్చేక వైద్యకాలము, డాక్టర్ కృష్ణస్వామి
అయ్యర్ ఎమ్ బి సి యమ్ నాని కార్మికిస్వాహణముగా
నుండుటకు భూజకోనుట తద్వగానెంచి వైద్యబోషత్తువా
రాయ పేర వైద్యబోషికిగానుండి తొలగించిరి. కాన ఆయు
చ్చేకవైద్యమువలన, వైద్యబోషత్తువాడు కలవరదిన యాగో
రవమునగురించియు అట్టి యాగోరవము వైద్యబోషత్తువాడు,
ఇకముం దెప్పుడు కనుబరచుండుటకును దమునముద్రులగు
మనపాలకులకు కోరుచు సభలు చేసి ఆ తీర్మానములను మన
పాలకులకు పంపించుకొనుట ముఖ్యమైన పని.

విషయము ముక్తముగా.

శ్రీమద్భగవద్గీత	2
చిత్రకథ, జిప్సోలు	3-4
సర్. ఆలిశమాముగారు యాదవవంశము, లాహోరు కుటుంబము, ఆయుర్వేద యాదావవంశముల దుస్థితి	5
ప్రభావవ్యాసము	
సర్. ఆలిశమాముగారు	6
సాహిత్యవర్ణన	7
విద్యా నుహానంగ్రామము	
విశేషతంత్రము	8
శ్రీమద్భగవద్గీత	9
ఇంగ్లీషు తంత్రము	10-11-12
కావ్యము	18
గానసభలు-సంఘాతసభలు	14

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ నవంబరు నెల 17-వ తేది

బుధవారము

సర్ ఆలి ఇమాముగారు.

హాజీర్ ప్రభువుగారు తమ కార్యనిర్వాహక సంఘమునుండి త్వరలో వదలి పోవనందు మన హైందవ సభ్యులు సర్ ఆలి ఇమాంగాడికి విందు చేసిరి. ఆ సందర్భమున మన గవర్నరు జనరలు గారును సర్ ఆలి ఇమాంగారును చేసినయువవ్యాసములు మరియొకచో కాననగును. అందులో ఆలి ఇమాంగారు హైందవులనిగాని హాజీర్ ప్రభువుగారు ఆంగ్లేయులని గాని విభేదము కనబరచు భావము గాని మాటగాని యెచ్చటను గానరాకుండుట గమనించదగినది. ముచ్చటగా వరపురము మహాకార్య నిమగ్నులయిన ఇగువగు పోదరులసంబంధమెకాన నచ్చుచుండుట యంతయు సంతోషకరము. మన గవర్నరు జనరలుగారు సర్ ఆలి ఇమాము గారి పుత్రుల ప్రశంస యెత్తి ఆతడు తండ్రికి వారందు చుండు నభివృద్ధిని నుగ్గడించుట ఆతనిహృదయమున కెంత యానందమును కలుగజేసి యుండునో ఆతడు హాజీర్ ప్రభువర్యుని యాతిభ్యమును స్వీకరించుచు ఆప్రభువర్యుని భవనమున నున్నను తన స్వబంధుగృహముననే యున్నట్లుగా యుహించి యుండునో మనమే యూహించు కొనవలసి యున్నాము. ఇట్టి కలుపుకోలుతనము, ఇట్టియాతిభ్యము, ఇట్టిమైత్రి హైందవభూమిలో నుత్తమాధికారిగా హాజీర్ ప్రభువర్యుడు కలగదనినీతి నే కడకటి యధికారవలన మనపాలనగర్హమువారు తమకుతమకు సుచితముగ కలిసి కనబరచగలుగుదురేని అచిర కాలముననే ఒకవైపున అధికార సర్గపు గర్వమును రెండవవైపున సామాన్య పౌరుని దైన్యమును రెండును నశించి అచ్చట నావార్యమును నిచ్చట నాత్మ గౌరవమును పెంపంది పాలక పాలిత విభేదములు సన్నగిలి సర్వాభివృద్ధిని మార్గ మేర్పడవచ్చును. ఈ విషయమును మా యధికారవర్గము వారు జ్ఞానక మంచుకొందురని కొంతవత్సరమున నమ్ముటకు మాకింకను ధైర్యము చాలదు. సర్ ఆలి ఇమాముగారి విషయమున హాజీర్ ప్రభువు నుడివి నట్టియు ఆలి ఇమాంగారు హృదయానందముతో సంగీకరించి నట్టియు మరొక విషయము

ఆంధ్రులమగు మనము నుఖ్యముగా గమనించవలసి యున్నాము. ఆలి ఇమాంగారిని వర్ణించుచు హాజీర్ ప్రభువు ఆతడు సామాజ్యభక్తుడు దేశభక్తుడు మాత్రమేకాక ఆతని జన్మభూమియగు బీహారు ఒరిస్సాల భక్తుడు నని వాక్రుచ్చిరి. అట్టి చక్క తమ కెంతయు శారవార్షక మునయు ఏ రాష్ట్రనిర్మాణమున తామును కొంతవరకు కారణ భూతులయి యున్నారో అట్టి తమ బీహారు ఒరిస్సా పరగణాలను తగిన యభివృద్ధికి తెచ్చి యానిర్మాణమును ఫలవంత మొనర్చుటకు తమచే నైనంత పాటుపడుటకు తాము సిద్ధముగా నున్నారనియు సర్ ఆలిఇమాముగారు తెలియజేసిరి. ఆ సందర్భముననే బీహారు ఒరిస్సాపరగణా చూతన జీవముతో నూతనోత్సాహము వహించి యున్నదని వాక్రుచ్చిరి. ఎప్పుడు రాష్ట్రవిభాగప్రశంస వచ్చినను ఎప్పుడు భాషాభార విభజన వనసరమని వాదించినను కొందరు బీహారు ఒరిస్సాలేమి జాతీకొనవననుకువాదమొనర్చుట కభ్యాసపడి యున్నారు. బీహారము ఒరిస్సాలలో విభజనకు ముందు వంగరాష్ట్రీయలే యెక్కువ యధికారము వహించి యుండిరి. నేటికిని నూతన రాష్ట్రమునందు వంగరాష్ట్రీయులెందరో నివాస మేర్పరచుకొనినవారును నితరులును నున్నారు. నూతనరాష్ట్ర మేర్పడిన పిదప సహజముగానే వీరి కలుకుబడి తగినది. తగ్గు ననుటను గ్రహించి విభజనకు పూర్వము వంగలాభ పరులు విభజనకు వ్యతిరేకప్రయత్నము లొనర్చిరి. నేటికినమును ఆ పక్షమువారు నూతన రాష్ట్ర సందలిలోపములను గోరంతలను కొండంతలుచేసి నిరూపించుటయందు శ్రద్ధాభి లై ప్రవర్తించుచున్నారు. అన్ని హైందవ విషయములలోను రాజకీయ సమస్యలకు సంబంధించినవలకు నెంతో స్వేచ్ఛితముగా వ్రాయు నమృతబజారు పత్రిక వంటి పత్రికయే బీహారు ఒరిస్సాల సంగతి వచ్చినప్పుడు మిక్కిలితీవ్రముగా వ్రాయజొచ్చుచున్నది. బీహారము ఒరిస్సాల విషయమును ఇట్టి పత్రికల వ్రాతల మూలకముగా జదివి కొందఱు మన మిత్రులు ప్రత్యేకాధి రాష్ట్రముమాట వచ్చినప్పుడు బీహారు ఒరిస్సాల సంగతి యెత్తుచుండురు. వాకి సర్. ఆలి ఇమాముగారిని చూపి సర్. ఆలి ఇమాముగారికి సామాజ్యభక్తుడను బిరుదము నిచ్చుటతో సమానముగానే బీహారు ఒరిస్సాల భక్తుడను బిరుదము నిచ్చిన హాజీర్ ప్రభువర్యుని వాక్యములను విను డనుటకంటె విశేషము చేయవలసినది లేదని మా నమ్మకము. బీహారు ఒరిస్సాల జేమము సర్. ఆలి ఇమాముగారి మానసమునకు హత్తియుండురీతినే ఆధిరాష్ట్ర జేమము మన మానసమునకు హత్తియుండునేనిమనకును నేడుగా కున్న రేపైనను హాజీర్ ప్రభువర్యుని వంటి మహాశయుని సానుభూతి సమకూరు ననుటకు సందియము లేదు.

హాజీర్ ప్రభువు-కొన్ని ఆంగ్ల యాజమాన్యపత్రికలు.

లాహోరు కుట్రకేసులో మరణదండన విధింపబడినవారి విషయమున హాజీర్ ప్రభువుగారు చూపిన దయార్థహృదయముచే కొన్ని ఆంగ్ల యాజమాన్య పత్రికల కపరిమితముగు నాగ్రహము కలిగినది. కలకత్తాలోని స్టేట్సుమను ఇంగ్లీషుమను

పత్రికలురెండును పుట్టి మునిగిపోయినట్లు వ్రాయుచున్నవి ఇంగ్లీషుమనుపత్రికకు ఇది సహజభారతయని లోకమంతటికిని తెలిసియే యున్నది. ఎప్పుడును నీపత్రికకు హైందవులకు నేరూత్రమాదార్యము చూపుట యనినను గిట్టుటలేదు. ఎంతస్వల్పముగవిషయమున హైందవాభిలాషను ప్రభువులు మన్నింప నమకట్టినను అది ప్రభుత్వపుశారవమును బలమును బునాదులనుండి వెకిలించివైచుచున్నదని వ్రాయుట యాపత్రికకు జీవనము నేటికినమును పాపము పూర్వాచారమును పొంపిరిపోసిక హాజీర్ ప్రభువు ఆంగ్లప్రభుత్వపు సాక్షవమును బోగొట్టుచున్నాడని ఆపత్రిక మొఱపెట్టుచున్నది. కుట్రకాండ నేరమును తగ్గించి వర్ణించినపత్రికలు హాజీర్ ప్రభువుగారి యాదార్యమును ప్రశంసించునట గాని ప్రభుత్వపుచారిత్రేత బలము లేదనియు ప్రజలు అనగా హైందవులు ఎక్కువగా విమరక వదరుచుండునయెడల ప్రభుత్వమువారినుండి యెట్టివరము నైనను బడయరచ్చునని అభిప్రాయ పడుచునియు సిద్ధముయిండు ఆపత్రిక సాహసించి వ్రాయుచున్నది. ఇంగ్లను నీపత్రిక లిట్టి వ్రాతలే వ్రాయుచున్నవో తెలియరారు ఒకానొక కాలమున నిట్టి వ్రాతలను గమనించువా గుడిరి. నేటికిననూ సౌఖ్య తగ్గిపోయినను వీరు వ్రాయుచునే యుండుట చిత్రము. స్టేట్సుమను పత్రిక ఇంగ్లీషుమను పత్రికను మించి పోయి యుండుట చిత్రతరము. హాజీర్ ప్రభువు లాహోరు కుట్రకేసును విచారించిన న్యాయ విచారణ కర్తల యొక్కయు ఫానికాధికారి యగు లెఫ్టింట్ గవర్నరుగారి యొక్కయు తీర్మానముల ఫలములను చెరిపి వైచినాడట! వారి యాచూడముతో నేది చేసియుండినను సరిపోయియుండునట గాని వారు చేసినదానిని రద్దుచేయుట మిక్కిలి అపాయకరముగు నుపక్రమము! సిపాయి తిరుగుబాటుకు తరువాతిదగు సహసంధిగ్ధ సమస్య విషయమున ఫానికాధికారుల నింత యలక్ష్యముగా ద్రోసిపుచ్చుట తగదట! ఏమి ఈ పోలికలు! ఏమి యీ నిర్ణయములు. ఎక్కడి సిపాయి తిరుగుబాటు ఎక్కడి లాహోరు కుట్రకేసు. అప్పటి కాలమెట్టిది. ఇప్పటి కాలమెట్టిది. ఎన్ని లాహోరు కుట్రకేసులైననేమి? నేటికినము ఈ సందిగ్ధ సమయమున ఆంగ్లప్రముఖులందరును హైందవభూమి భక్తిమై శాంతమునహించి సామాజ్య విజయపీఠాలోపని సేయుచున్నదనికదా మాటికిమాటికి నొక్కినొక్కినచించు చున్నారు. ఈ విశ్వాసము కలదని కదా హైందవభూమి యంతయు నొక్కమానసముతో బ్రిటిషు సామాజ్య భావమున లీనమై పోయి యున్నది. ఇట్టిసమయముననా ఆంగ్లయాజమాన్య పత్రికలు ఎన్నడో గతించిన తిరుగుబాటు మాటల నెత్తుట. అదియు నెందులకు? మన రాజప్రతినిధి కుట్రకాండ నేమి దేశముపై విచ్చలవిడిగా వదలి నాడా? వాని శిక్షింపవల దనినాడా? న్యాయ ఫానికాధికారుల యొక్క గాని లెఫ్టింట్ గవర్నరుగారియొక్కగాని తీర్మానములను రద్దుచేసినాడా? ఏదియులేదు. అతడు చేయువాడునుగాదు. హైందవభూమిగాని ఆతనిని ప్రశంసించు పత్రికలు గాని అట్టి విషయమును గోరునవియుచు గావు. తప్పు చేసినవారిని దండించుట యత్యవసరము. కుట్రవాండ్లు తగినరీతి దండితులు కావలసినదనియే హైందవభూమి యంతయు నుద్ఘోషించినది. కాని నాగరక రాష్ట్రములలో నాగరకు లని చెప్పుకొను జాతులలో మానవసామమున కర్హతనిచ్చు దయా మాత్రమును కొందర విషయమున కనబరచుట హాజీర్ ప్రభువర్యునకు గాని ఎవ్వరకుగాని లోపము

గానరము. కాశ్యపుచేతనే సాధింపదగిన యర్థ మేమియును లేదు. దీనిని గుర్తెరిగి తనకుగల సహ జౌదార్యముచే మన రాజ్యపరిపత్తి కొందరికైనా దాన మొనర్చినంత మాత్రముననే మహానర్థము వాటిల్లి బోదుగాదా! ద్వీపాంతరవాసశిక్ష శిక్ష గాదా? ఉద్యోగములేవా శిక్ష యగును? ఈ మాత్రము విభేద మొనర్చి దయారతకరణములు గల హృదయపుకు మనశ్శాంతి నిచ్చిన రాజసిద్ధి భురంధరుడగు హరిజిత క్రభవద్భువ తూలనామమ కాశ్యపుగారి శ్రావ్యమునే వధుతిగా మాటిమాటికీ వివరించుచు ప్రాచీన వైషమ్యపు గాథల నన్నిటిని త్రవ్వ జేశమును కలవరపరచుచు బ్రతుక్కించు నిద్రవై పత్రికలను క్రభవత్వము వారు మందలి చులు యత్నింపనని మోసపట్టికము. ప్రజలను గాజ ప్రశస్తియందు తమకు గల విశ్వాసమును వెలి బుచ్చుచు ఇట్టి పత్రికల ప్రవర్తనను ఖండించుట యు సమంజసముగా నుండు నని మా ద్వీపాభి ప్రాయము.

స్వదేశీ ఆందోళన.
 లాల్ బజరీయ గారు జపాను దేశమునది టోక్యో నుండి పంపిన ప్రతికము ముద్రాపతన మరల స్వదేశీ ఆందోళన ప్రారంభింపబడినట్లు మన ప్రాయమున్నది. ఈ ముద్రాపతన ముద్రాపతనము కొత్తది కాదు. యుద్ధ మారంభమయిన మరునాటి నాటినుండియే మే మిదివఱకు మత్సర సరసుని నొక్కి వ్రాసు సారంభించితిమి ఇది దీర్ఘయుద్ధము కాక మానదని నాడే తెలియజేసితిమి. యుద్ధ జపానులో నుండు గుండు సామగ్రియు మున్నగువాని కంట్రాక్టును విడు సంతర్జనములకు నివ్వమన్నది వినిపింపకు నేటి యుద్ధప్రతు మున జపానుకు యుద్ధము త్వరలో ముగియునని ఎవ్వరన గలరు. ఇప్పటికి యుద్ధములో నారంభమయిన యనుకూల యుద్ధము జపాను ఆ మెరికా ఇక్కడికి సుండుకలుగ జేసికొని మన విక్రయాంగణమును సరకులతో నిండుచున్నది మన కింకను కాలము మించిపోలేదు. ఆగ్నిపుల్లలు, గాజు, సబ్బు, అల్లికపత్తములు, కొత్తవస్త్రములు, ఇట్టి వన్నె మో మునకు సాధ్యమున పంపింపకు కలవు. చక్కెరమంటలు మనము బుద్ధిమంతులగు మేర మనమే యెత్తించెను కాగలము అయిన యెన్నమా మేర? దీక్షయే? ఇంకను కానంతటి? తరే ప్రతికొన్నావా? ఆంగ్లభూమిపత్రికల యుద్ధోధన లైసను వివచ్చులేరా? ఇండియా ముద్రాపత్రిక యెత్తి పొందుచున్నది. మన మెప్పుడును పృథుత్వపువారి వంకకే నూరుచుండుచు! స్వయంసహాయము చేసికొనుచు! మొదట సురక్షణమునకును వేలవని కోరెనున్నాడు కాని పరి శ్రమల నెలకొల్పబడలేదు! పృథుత్వమువారు చేయవలసిన సాయమునుగూర్చి మేము భిన్నభిప్రాయము కావచ్చును. కాని పృథు చేయవలసినంత చేయుట లేదని మాత్రము ఆ పత్రికతో మే మేకీకరింపక తప్పదు. ఆ ఆంగ్లిక వ్రాయ నట్లు మనవానిదియందునుండి చేరి గామి గాను. స్వకీర్తియం దవనమృతమే. మనము మేల్కొనలేదు. మనబలము పెరుగ వలెను. దీక్ష పూనలేదు. మరల స్వదేశీనియు పట్టరలెను. మరల నొక మహాప్రయత్నము చేయవలెను. ఈ ప్రయత్నము జరుగు నీర్ధము. తప్పదు. లెండు. లెండు. లెండు.

డాక్టరు కృష్ణస్వామి అయ్యగారు.
 కృష్ణస్వామి అయ్యగారు పత్రికలపంపిన యుత్త రము ముద్దుకబోట ప్రకటించితిమి. దానిని బట్టిచూడగా ఆంగ్లరాయద్య పరివర్తనాని విదేశీకాంతమాత్రమునను సక్రమ పద్ధతి ననుసరించిని నిర్వహింపమ మేము తోసింపజేయుట తప్పని మాచరువులు గ్రహింపగలరు. ఆపరివర్తనా చేతాత్ర మున విబంధనల ననుసరించి యుండలేదు. క్రమ మిట్టిదియని వారెరిగియుండునట్లే కావరాదు. ఇంత వివరముగా జవాబు దాగిగల ఏంభుమున పరిగ్రహించి యుండదలకు యతికయోక్తి కావాలదు. కృష్ణస్వామి అయ్యగారు గరన్నరుగారికి అప్పీలు చేయునట్లు పరివర్తన చేసిన యక్రమములను వారిని తగు రీతిని మందలించి పృజల మానసములగా పాడనూపియుండు భయమును పోగొట్టరీతిని స్వదేశీ రాయద్యపద్ధతులకు భంగము రానివలెని గరన్నరు గారిని చింతించునగాకయు నమ్ముచు న్నాము. అసభి కారుల సలహా తీసికొనిగారి తీర్మానమునకు కడంగుగురు గాకయు విశ్వసించుచున్నాము.

సానిక వార్తలు

నవంబరు దినచర్య
 గురువారము 1౨వ తేది
 శ్రీ రీతియనుకట్టువారి యుద్ధసాహాయ్యసభ - సా ౧౧౦
 శుక్రవారము 19వ తేది
 నేనేటుపకాసుగా భాషాభివృద్ధి సంఘమువారి సభ - సా ౧౧౦
 సుంకశ వారము 23 వ తేది
 కాసన నిర్మాణ సభవారి సమావేశము ... మ 11౧౦
 గురువారము 25వ తేది
 కాశ్యకేవల సభ ... ... సా 4-80౧౦
 దీవముల వేళ - నేనుకు శేత్రుకు సానుక కాలము
 6-8 గంటలకు దీవములు తెలిసింప బడును.
 కాలమానావృత్తి: - నిన్ను తి యభివృద్ధి 89-7
 దీక్షిం; అభివృద్ధి 71-9 దీక్షిం.
 దక్షిణ ఆఫ్రికామెయలు తపాలు: - దక్షిణ ఆఫ్రికా మెయలుతపాలు చెన్నపురి వరకు పోయినట్లుగా ఈనెల 20వ తేది సాయంకాలము 4-45 గంటలకు కట్టికేయ బడును.
 జగన్నాథ భక్తవ్రథ, ఎరుంబూరు: - శేపు సాయంకాలము 2-30 గంటలకు ఈసభవారు ఎరుంబూరు వీరాసామిపిళ్లవీధి నెం ౪౪ కనాటసంఖ్యగల గృహమునందు సమావేశమయ్యెదరు.
 వస్త్రపూర్వకత్తవము: - శ్రీకాళహస్తి రాగా గారకు శ్రీ శ్రీ శుభదేరాజరాజే దామరమూర తిమ్మా నాయనిం బహదరుగారి వస్త్రపూర్వకత్తవము యానెల 18 వ తేది ఉదయము 9 గంటలకు జరపబడును.
 మేక్టోనాల్లు మార్చెట్టు: - శేపు సాయంకాల ము ౧౧ గంటలకు మార్చెట్టుపేట నెల్లూరినాయకరు వీధి ౧౧ నుండు మేక్టోనాల్లు మార్చెట్టు జె. సి. మెలూనిగారు భార్య ప్రారంభించెదరు. శేపు మొహరంబండుగ ౧౦-౪ రోజుగకుక ప్రాద్దేశములచే కేక్కిరిసి యుండును. అచ్చటికి రాగోరువారు తంబుకెట్టివీధి మార్గము గాగాని, పగడాలవీధి మార్గముగాగాని వచ్చి నెల్లూరినాయకరు కోవిల వీధికి తిరిగి పొరుగుదు.
 బొంబాయిరాష్ట్రమున విద్యాభ్యాసము: - ౧౯౧౪-౧౫ సంవత్సరమునకు బొంబాయిరాష్ట్రము నీ విద్యావిష యమున దైత్యకరు గారి రిపోర్టును ఆ రిపోర్టుచే వారతము వారి తీర్మానమును ప్రమరింపబడినది. ఈ సంవత్సరమున ౧౩, ౪౪౪ పాఠశాలలకు వానిలో ౩౪౯౨౦౯ విద్యార్థులను ఉన్నట్లు రిపోర్టు తెలియ జేయబడినది. కాని ౪౪ సంవత్స రమున ౧౨౯౧౪౪ పాఠశాలలు ఉండెను. వానియందు ౧౦౦౦ ౯౦౧౨ విద్యార్థులుండి. స్వదేశీసంస్థాముల మినహాయించిన యెదలవిద్యార్థుల సంఖ్య 1479 హెచ్చుచు గాపాఠశాలలలో 252 తక్కువ. బొంబాయిలో శ్రీలంకాకళాశాలలకు పూనాలో గం ప్పుతకళాశాలలతోదానిం కర్నాటకములో చిత్రకళాశాల లోదానిం సాహింకలసినదనిదైత్యకరు గారు వారతమువారికి నూదింది. యుద్ధములను నీయుద్ధములకు వచ్చిండుట ఆపిజేయబడినది. యుద్ధ సమయమున, ప్రైవేటు పాఠశాలల అభివృద్ధినిమిత్రము చూల శ్రమ తీసికొన బడినది. వారికలకు ప్రాధాన్యత కౌసురు విషయమై అభివృద్ధి భయము నెచ్చిం పబడినది. మహమ్మదీయులకు విద్య గరపుటలో వి భాష ను పరమగింప లభయును నిషయమున అభిప్రాయభేదముకలిగి యున్నది. అయినను మహమ్మదీయ వాసుల కొర కేర్పాటు చేయబడిన పాఠశాలల సంఖ్య అధిక మైనది.

ఇంజనీరు కిలొగౌల.
 మద్రాసు ఇంజనీరుకళాశాలలో విద్యార్థులైన కా ఖు గరపుటకు శ్రేయేక మహాధ్యాయువని ఏర్పరుపబడినది. తెంబుగూడ మ్రొదకకృతికాత్రు పరిశోధనాలయమున సహాయోపాధ్యాయులుగానుండిన ప్రాథమిక మధ్యమ గారిని ఆ పదవికి నేర్పరచి నారు. ఆదిత కాలముననే యీ దక్షిణరాజధానియందు విద్యార్థులైన విజ్ఞానమువ్యాపించుట కడకాశముల కలగున గాకయు నమ్ములనీ యున్నాము.

భార్య నెంటుజారి గెజెటు

చెన్నపురి నవంబరు 16: -
 స్వేమలు మేజిస్ట్రేటులు మ|| అద్దంకి నువ్వా రావు సంతులు గారును మ|| కూటూరు ఆశ్వద్ధం నాయుడు గారును మ|| మన్నీ మహమ్మదు అబ్దులు ఖాదిర్ ఖానుసాహేబు బహ ద్రుల గారును మ|| ఆత్మూరి సర్వేశ్వర గారును శ్రీష్ట జిల్లాలో ని కర్నాటకం కస్టాసుకు పాలకొట యూనియనుకును దు స్తుంబాదా నరసాపురము పరిపల్లి దిన్నమామిడిపల్లి గ్రామ ములకును స్వేమలు మేజిస్ట్రేటులుగా నియమింపబడిరి.
 ప్రెసిడెన్సీరాష్ట్ర ఆఫీసరు: - కమాండరు డబ్ల్యూ. బి. హెడ్లెస్టన్ ఆర్. వి. ఎం గా రిభాగవతానందమున క మాండరు సి. డబ్ల్యూ. మేరము ఆర్. వి. ఎం గారు నయ్యరర కును లెప్టెనెంటు కమాండరు ఫిరీప్రీ ఐ. సి. రి. ఆర్. ఎస్. ఆర్ గారు ప్రెసిడెన్సీ రాష్ట్రాఫీసరుగా నియమింప బడిరి.
 కాసన నిర్మాణసభ: - ఈనెల 23 వ తేదీ మంగళ వారమునాడు పగలు 11 గంటలకు సభజరుగును.
 సాల్టు డిపార్టుమెంటు - రెండవ గ్రేడు ఇంస్పెక్టరు లియూనార్డు కీఫ్ ను గారు వాల్తేరు డివిజను అసిస్టెంటుకమి నకుగా ఆక్టింగుచే యగురు ఆర్ యి కెట్లె గారు ప్రెసిడెంట్ సెలవు బుచ్చుకొని యున్నారు.
 కల్లికుగర్నూ డిపార్టుమెంటు - చిత్రాన సబ్డివిజను పెంపరరీ అప్పకు సర్కార్ నేలు ఆఫీసరుగ కొండవ్రంగం ము గేశమొదలారిగాను ఆగస్టు ౨౦-౪ తేదినుండి ఆక్టింగు పెంప రరీ సబ్డివిజనుగా నియమింపబడిరి.
 గోదావరిపడమటి డివిజను 2 వ సర్క్యూ ఎక్సిక్యూ టివు ఇంజనీరుగా నుండిన యన్. స్వామిసాధ అయ్యకు ఆదరుగారు గారిని తొలుతూరు డివిజను 7-౪ సర్క్యూకు మార్చిరి.
 ప్రింటరు: - గోదావరిజిల్లాలో కాకినాడనుండి కోటి లెక్కి రైలువేయబడును, రాయచోటి గ్రంగుండు ఏడిసికి వ్రాించిలై ను వేయబడును స్థలము గలరని యున్నది.
 సయ్యకు ముప్పా సాహేబు బహదరు గారు నెల్లూ రు జిల్లాబోర్డు మెంబరుగను నెల్లూరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షు లగున నియమింపబడిరి.
 శ్రీ గరన్నరుగారును కాన్సిలుకు బట్టి బోర్డు యూని యుకు విచ్చేడికలంబు ౧-౪ తేదినుండి గ సంచాయతీవారు లకు నియమించు: యెర్పామచేరిరి.
 కర్నూలుజిల్లాలో డెప్యూటీ పేట యూనియనునాగు డిక్షంబరు 1-౪ తేదినుండి టీకావేయించింకొ తీరవలయుని గరన్న మెంటుచారు తీర్మానించినట్లున్నాను.
 ఎల్లట్ల ముద్దరాజు వెంకటకుప్పారావు గారును నంభ కోణం రాఘవాచార్యు రామయ్యగారును చిత్రానజిల్లా మదన పల్లి తాలూకాబోర్డు మెంబరుగా నియమింపబడిరి.
 లక్ష్మీరాజు బాలకోటిశ్వ గావుగారును, మందాదపు నాయుయ్యగారును గుంటూరు తాలూకా బోర్డు మెంబరుగా నియమింపబడిరి.
 ఎడ్లపూరి చిన్న వీరయ్యగారును, దాసరి వెంకటరత్నం గారును తెనాలి తాలూకాబోర్డు మెంబరుగా నియమింపబడిరి.
 చంద్రా రిశెం రెడ్డి గారు నంది గూరు తాలూకాబోర్డు మెంబరుగా నియమింపబడిరి.
 సయ్యకు మోలా సాహేబు బహదరు గారు రాజు మహేంద్ర నరము తాలూకాబోర్డు మెంబరుగా నియమింప బడిరి.
 చిన్నెంకం డిప్యూటీ కమిషనరుగారు సి. హెచ్చి. వీ కేశలింకంపంతుకు గారిని సాలూరు డిప్యూటీ కమిషనరుగా కనంబరి జగన్నాథం పంతులు గారిని సార్యతీపురం తాలూ కాబోర్డు మెంబరుగా నియమించిరి.
 రైల్వే డివిజన్లో గారు గాడి రాజగోపాలరావుపంతులు గారిని వికాఖరట్లం తాలూకాబోర్డు మెంబరుగా నియమించ బడిరి.
 కృష్ణాజిల్లాలో పాఠశాలల అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరుకు టి. యస్. మహమ్మదు హుస్సేన్ సాహేబు బహద్రుగారు ౧౫ రోజులు ప్రివిలెజులవు బుచ్చుకొని యున్నారు.

వీరుగొలుపు విండు. - సర్ ఛార్లెస్ తెలిగారికి హత్వి మహారాజా బహద్రుగారు తమ మందిరమున నొక గొప్ప విగ్రహాన్ని. సర్ ఛార్లెసు గారు వంట తెప్పింపెను గరన్నరుగ నుండిరి. పృథులము వీరు శివోకవోటికి మార్పబడుదురు. కొత్త గరన్నరుగూడ విండునకు విచ్చేసిరి. ఇయ్యరు గరన్న రును అతిథులతో కలసి మెలసి రరెంచిరి.

విరోధా మహా సంగ్రామము

చర్చిలుగారు నాకాదళ పరిపాలన ను సమర్థించుట

క్రమ కర్మాగారముతో సహానముగ అంగ జేతమున ఆయుధసామగ్రిలు చేయుట. చుండుట.

ఇతర వృత్తులలోనున్న పురుషుల స్థానమున కనిచేయుటకు 1,50,000 మంది స్త్రీలు కావలెను.

స్వామిలో 86 గంటలు పోషకములు - పరామనాద విజయములు.

ఇంగ్లాండు

చార్లెస్ గారి పునఃసంగము

లండను నవంబర్ 17:- చార్లెస్ కమ్యూనికేషన్ రికార్డులను నిర్వహించు డెయిలీ కాంటన్మెంట్ ముద్రాపకమును పర్యవేక్షించిరి. వా రిట్లు చెప్పిరి. నేను ఉద్యోగములో నున్న కాలములో నెప్పుడును ప్రజలంతట నాగించినందులకు నేను నిరసించుచు నా కానంపును వా రవలంబించిన విధానము నిరసించుచు. ఆంట్లెప్పనందరూ తమ గాని అడ్మినిస్ట్రేటర్లుగా రోడిపోయిన కోలోనోల్ యధ్యక్షులను గాని నేనావంతులను బాధ్యుడను కాను. మిక్కిలియందలి విజయమునందునకను పట్టుకలతో పోయియున్న నమ్మమున్నాను. నేను ఉద్యోగమునకు రోజీ నామా నిచ్చుటకుగల కారణములనున్నట్టి ముఖ్యమంత్రి గారికి చాగ్రీసిన లేఖయందు జెప్పియున్నాను. నేను నా కానంపును నుద్యోగములో నుండగా జరిగిన కార్యములను వివరించు కోలోనోల్ యధ్యక్షులను గూర్చి విపులముగ విలపపాపపుటకు కారణమున్నదని నేను వలంబించు ఇందువలననే నా కానంపును నందున ప్రజలంతట నన్ని విషయముల నే కాల్చి ప్రాముఖ్యత తెలియ గలదు. అంతకన్న ముందరూపుడు పక్షుటయ్యెను. నా కా ప్రజలంతట యల్ల ప్రాముఖ్యతకు వ్యతిరేకముగ మూడు మాసముల పర్యవేక్షణనుండి వాదించినందున ననియూచునట్లు ముందు కనుకన్నాను. నేను వారి సలహా నతిక్రమించితి ననుట యన్యతము. ఆంట్లెప్పనందరూ తమ సలహాతో ననుపబడలేదు. ప్రాచీన పరిపాలనా విధానము కేవలము ప్రభుత్వము అలాచించి అనందయాత్రను గడిపిరి. ప్రజలములు వెళ్లినారంటివినతనవారితో నాలోచించిరి.

బోనావిలా గారు ప్రశంసించుట.

లండను నవంబర్ 15:- కామక్సు సభలో చార్లెస్ గారిని ప్రశంసించుచు బోనావిలా గారిట్లనిరి. చార్లెస్ గారికి స్వాభావిక ప్రభుత్వమున్నది. అయినను మేధాశక్తియందును ఉత్తమ శక్తియందును దేశమునందలి ప్రజలంతట నీ రొకరు. వీరి తమ బాధ్యతను చురల నవలంబించుచున్నారని - వీరి సామర్థ్యము గాని తెలియును. నేను వీరి సామర్థ్యమును విరేచితి ననుమోగించుచు నా గొప్పము.

పురుషులు పలన పోషకములను తోసివేయుట.

లండను నవంబర్ 15:- వెర్లింగ్ - నైకి సేతు నియమి. చురల వయస్సుగల పురుషులు నైకి కాధికారములను పు లేని దే పలన పోషకములను తోసివేయవచ్చు.

‘గాస్టియూ’ యుద్ధవర్ణము.

లండను నవంబర్ 17:- గాస్టియూ యుద్ధము ను బంధించిన వానంద విప్రస్థితులను. హతశేషుల ఆస్తియూ యంగ్లాండులూరు ఓడగోరి సామ్రాజ్య ప్రమాణముల సామ్రాజ్య నాగించినారని జెప్పుచున్నాను.

చుండుగుండు సామ్రాజ్యము తయారీ.

లండను నవంబర్ 17:- బ్రిటన్ లో మురుగుండు సామ్రాజ్యము తయారీ యుద్ధములను చుండుగుండు కీర్త్యా భాగములను నొక కర్మాగారము వారికి కైవారము. తు వేల టన్నుల ఉప్పు గానలసియుండును. చుండుగుండు సామ్రాజ్యము మురుగుల యధికారమున నున్న రెండు ప్రదేశములం దెస్సెకోలో నెంత తయారగుచున్నదో యంత తయారగుచున్నది. మురుగులక్రమముననే కేర్నాటు జేతుబడిక స్కాట్లాండులోని కర్మాగార మొక దానియం దెంత తయారగుచున్నది.

శత్రు జలాంతరముల మునిగిపట్టు.

లండను నవంబర్ 16:- కెటరు తీరమున రెండు మునిగి పట్టు మిత్రులందరినాన తెలిసికొన గలిగిరి.

స్త్రీలకు పని.

లండను, నవంబర్ 17:- టయిన్స్ కట్టికట్ట కోస్టర్ ప్రభుత్వ గా రిట్లు జెప్పుచున్నాను. స్త్రీల కేయేతల విద్యుదల నో దొప్పటకు ఆట్టికట్టలలో వారిని నియమించుటకు ముత్తెగర్లనుండు రాజకీయేతర వ్యాపారములలో కున్న నెస్సెన్ ప్రయోజనకారిగ నుండును. ప్రస్తుతమునం దగోతులు వైద్యమున చేయుండుటకులన యధమును 17 లక్షలమందికై నను ప్రతినిధులు గానలసియున్నారయి వీరి స్థానే చాలవరకు స్త్రీలు పనిచేయగలవనుట రునియు స్వదేశకేంద్రముల దొప్ప మున్నాను. త్వరలో స్త్రీలకు కేర్న వారిని యధ్యక్షులుగా గుమాస్తాలకు కేర్న చేయవలయునని ప్రయత్నములను సలహాలు చేయుచున్నాను.

సర్వీసు

బల్లరు కరాను సేనలకు జరగిన పోరు.
లండను నవంబర్ 16:- సజానికా - నెస్సెన్ సమీపమున 86 గంటల సేపు తీవ్రమగు పోరు జరగినది. రిబల్లరు సేనలు పరాను నేనామధ్యమున ప్రవేశపడవలెనని తెలుపతో బోరెను గాని పూర్తిగా నోడింపబడి తమకు దెను. బల్లరు సేన గా చాలమంది హతమై యున్నారని ఇది పరాను వారికి కలిగిన గొప్ప విజయము.

సజానికాలో మిత్రమునలినేన.
లండను నవంబర్ 16:- ఈ సెల 12-వ తేదీనక అంగ్లా పరాను సేనలకు 120000 మంది సజానికాలో దిగిరి. వీరిలో 100 వేలమంది సర్వీసులకు కల్గిరి ఆస్త్రియా వారు తెలిసిరి.

సజానికాలో మిత్రమునలినేనలు దిగుట.
లండను నవంబర్ 15:- యుద్ధసంగమునండి వివరములు పూర్తిగా తెలియబడలేదు. ఈ సెల 11-వ తేదీని సుమించుట్టా వారియను పరాను సామ్రాజ్యమున ప్రాముఖ్యము వారు కావలెనున్నాను. బల్లెయా వారు క్రొత్త కేంద్రములను కేటోవాన చురల సాకరించిరి. నేను చాల అంగ్లా సేనలు క్రొత్తగా దిగినవి - వారు చాల మున్నామమున నున్నారు. ఇంకను నేనును పరానుములకు కచ్చుచున్నది.

ప్రాము

లేఖావిచారము.
లండను నవంబర్ 17:- యుద్ధవివరముల సభికుల వివరించుటకు పరాను లేఖావిచారముతో నాగించిరుటకు సోవాన సిరెన గాన ఫ్రాన్సుకు జెల్లెదను.

పరానువారి ప్రకటనము.
లండను నవంబర్ 16:- పారిసు - ప్రాచుర్యగినదేమియును లేదని అధికారులు ప్రకటించిరి.

ఇటలీ

ఆస్త్రియా వైమానిక కృత్యములు.
లండను నవంబర్ 17:- ఈ సెల - ఆస్త్రియా వారి వైమానికముల తెసియానిక వా. బుల చేసిరి. 2 గురు హతులైరి. 100 మంది గాయముల దిగిరి.

కివనరు ప్రభుత్వగారు.
లండను నవంబర్ 16:- ఈజిప్టు హై కమిషనరు గారి తో గూడ కివనరు ప్రభుత్వ గారు యదగతుల నున్నారని ఇటలీ నుండి తెలిపారట వచ్చినది.

కివనరు ప్రభుత్వగారు.

లండను నవంబర్ 17:- ఏథెన్స్ - ముదరీసునకు వచ్చిన కివనరు ప్రభుత్వ గారిని కలిసికొనుటకు ఏథెన్స్ లోని ఆంగ్లా రాసువారి ఎస్. ఎఫ్. ఇ. హెచ్. ఎలియట్ గారు యదగతుల నెట్టెని తెలియుచున్నారని అధికారులు తెలియుచు ప్రకటించలేదు.

పోలాండు

సంశ్చినుత్తము.
లండను, నవంబర్ 16:- హేగు - పోలాండు రాజ్యాంగ సభ వారేన్నది ప్రత్యేక సంఘము వారు హేగును దొరతము వారికి రిపోర్టులను. యుద్ధమును ముగించే ముట్టుకు పట్టుకలతో నేదే ప్రయత్నము నెరవేస చేయవలెనని హేగును వారు హేగు వారికి సహాయము గానుండుటకు సంసిద్ధులైయున్నాను. మును సుఫీరి గొంతున్నంత మాత్రమున మనము ప్రయత్నించుట మహామును. ముత్తెన్ మును రాకమున మన మట్టి ప్రభుత్వము చేసినచో మనకు నష్టముకలుగుననికొర తెనుచు వారు నడిచిరి.

జపాను

రుష్యా - జపాను.
అలహాబాదు నవంబర్ 17:- జపానీయుల త్రిక లిట్లు వాగ్మునున్నది. రుష్యా వారు యుద్ధవిషయమున సామగ్రికై ఇచ్చు అడ్డులుగ రిట్లించులర కమిషన్ నుండు ననుకొనుచున్నాను. కాబట్టి రుష్యా వారి యుద్ధము నంతయు వరకును జేయ నిశ్చయముగ నున్నట్లు గవనమున్నది. ఇయ్యమున జపానువారి కీతులనికై తాళిలను దీగ్గుటకు రుష్యా వారు జపానులో గోట్ల యెక్కుల ప్రవేశమును కాలోనించుచున్నాను. రుష్యా వారి బిల్లులకు అమ్మి సామ్రాజ్య చేర్చుట కిచ్చుట వ్యాంకిదార్లు సమర్థించిరి. యుద్ధము సాగింభయించి మొదలు జపానునుండి బంగారము విశేషముగ విదేశములకు బోయెను. ఆ కారణమున రుష్యా వారి కీతులనికై బాక్లో కొంతభాగము బంగారుమున విచ్చుంట్లే సరయున్నాను. జపానువారు లండనులో సామ్రాజ్య నిర్వహణమున్నాడు. రుష్యా వారు బాక్యున్న సామ్రాజ్య దీప్తుకై అచ్చట సామ్రాజ్యము చేయుట వలన లండనులో నిర్వహణ సాగింభయిచున్నది. ఈ కారణమున అచ్చుడే రోట్ల జపాను వారు తిసికొని వచ్చిరి. రుష్యా వారి నైకి సామానుల విశేషముగ. తయారగుచున్నది. అట్లెట మొత్తటి తేదీకి 100 లక్షల జతలకు వైగా జపానునుండి యెరునుతి యగుచున్నది.

శిల్లి

రాజప్రతినిధి గారికి వచ్చిన వార్త.
శిల్లి నవంబర్ 17:- విక్టోరియా రాజప్రతినిధి గారికి నేటు నెక్కిటరీ గా రిడియన్ వార్త సంపిరి. ఆస్త్రియా వారు జర్మనీ యలను స్వల్పముగ ముందునకు బోయిరి. సర్వీసు వారు తమ దొరతమును ముట్టాదిట్టికై సాపించిరి. సర్వీసు వారి నైక్యును లిచ్చిటికై కమముగ కేనచున్నది. సర్వీసు వారి దక్షిణ నైక్యును ముంట్టిగో వారి నైక్యును కలియబండ చేయుటకు శత్రువులకు ప్రయత్నించిన కాని సన్నుల యయ్యెను. ఆంగ్లా ఫ్రెంచి నైకిల లింకకు వెలెనును బట్టానలేదు. కాని యిక్కడనున్న బల్లెయా నైకిల లింకకు బడియున్నాను. ఆ పట్టణము లోని కాలమునానే స్వాధీనమున నని యనుకొనుచున్నాను. నవంబర్ 12-వ తేదీ కేర్నాది సెల కలిఖాగమున వెలెను కాగ్నేయమున బల్లెయా వారు ఫ్రెంచి వారివై బడిరి కాని పలంతయు పోలెనరు వార వారు వెళుకు గొట్టుబడిరి.
కిగాకు పడనుట రుష్యా వారు జయఫలముల బొందుచున్నారని - వారు కెమ్మెరన్ను దాటి ముందుకు బోవుచున్నాను. కిగాకు తూర్పున ఇ స్సు - లో ఫ్రాన్సి త ము న వి టి క ల బోగొట్టుకొనిన ఫ్రాన్సి కే క ము ను మరల స్వాధీనపరచుకొనుటకు జర్మనీయులు ఫ్రాన్సి యిట్టి 100 చిరి. కాని వ్యభయ్యెను - డ్యెక్సు - ఫ్రాన్సి క ము ను దక్షిణమున ప్రెవెల్ ప్రాంతమున మున్నారేను. వీరి నడిమిదనున్న చార్లెస్ కునకు వాయవ్యమున తీరలో గాటును జరిగెను. రుష్యా వారి స్థానమున బొచ్చితిమని జర్మనీయులు జెప్పుచున్నారు. కాని యీ వృత్తాంతమున రుష్యా వారు ధృవపరచుటలేదు.
లిని బాటమి వనస్సు ఫ్రెంచి వారి కందకమును జర్మనీయులు కట్టిరియు వెంటనే మరల తాము స్వాధీనము చేసి కొట్టి మనియు ఫ్రెంచి వారు తెలుపుచున్నాను.
ఇటాలియా వారు శిల్లి లిని కాగ్నే సీతములను శత్రువులను ముకుందకమునుండి కందకము నడబోవుచున్నాను.

సభ ముగిసింది.

ఒకచాత్ర్య :—నీ హరి జ్యేష్ఠ స కంఠమును రోజుల
పెమ్మలు ముముజిల్లా మెత్తూరులో నొక చునలి నాకు చచ్చి
పడి యుండుట కావచ్చినది. ఈమునలి నానినద్దః కొంతధన
ముండెను. ఈతడు ఆధరణములు తాకట్టు పట్టుచుండెడివాడు
ఈ ఆధరణములను తననద్ద సున్న కొక్కమును ఈనద్దకు
తనచాపక్రింద పాతిపెట్టి ఆచాపపై తాను నిమరించుచుండెడి
వాడు. ఎవ్వరో నూ అపరి నాకంతలును నులిమి చంపి
ధనమును సంగ్రహించుకొని తనదానిని తాముపోయిరి. దోహులు
పట్టువదలేరు. పోలికు నాకు దగ్ధాత్తు చేయుచున్నాడు.

అంహూరు కుట్రకేసు.

సికప ఆధ్యక్షులగు విప్లవద్రువెరులగారు ప్రసంగించి. ప్రజోపకార ధురంధరులగు మహానీయులు నుండిన నందులను నుండు ఆధికమగు స్వము కలిగిందయు, భారతదేశము స్వపాలనా స్వాతంత్ర్యమున బడ నుడును ఉచిత నిలిచి నుండినది పరపర్యసించి. ప్రస్తుతము ప్రజాని తిరిగి నిర్వహణము ముడిప ముఖ్యమగు రాష్ట్రీయ శక్తియుల నన్నిటి నీరు వేర్వేరుచర్చించి సభ యీ నెల 27 వ తేదీనానీగింప బడినది.

THE GREAT WAR.

Mr. Churchill Defends His Admiralty Policy.

BRITISH MUNITIONS OUTPUT EQUALS KRUPPS'.

1,50,000 Women Substitutes Wanted to Replace Men.

THIRTY-SIX HOURS BATTLE IN SERBIA: FRENCHMEN SUCCESSFUL.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

Earl Kitchener's Arrival at Mudros.

LONDON, November 16.
ATHENS.—It is stated here that Lord Kitchener has arrived at Mudros and Sir F. E. H. Elliot, British Minister in Athens, has gone to meet him. Hitherto no official confirmation of Lord Kitchener's arrival has been received.

Italian despatches state that Lord Kitchener is at Mudros with the Egyptian High Commissioner.

Censorship and War News.

LONDON, November 16.
Sir John Simon is going to France to confer with the Military Censors as to the possibility of greater publicity for British operations.

Enemy Submarine Bases Discovered.

LONDON, November 16.
Two bases for enemy submarines have been discovered on the Cretan Coast.

The Statement of Mr. Churchill.

LONDON, November 15.
The House of Commons was crowded when Mr. Churchill delivered a powerful speech, explaining his resignation. He affirmed that throughout his career as First Lord he had never acted without the advice of experts. He emphasised the soundness of the Admiralty policy and showed that he personally had little responsibility for the battle of Coronel, where Admiral Craddock lost, or for the Antwerp expedition. He expressed confidence that the Allies would obstinately fight the way to victory.

Mr. Churchill said that in his letter to the Premier he gave fully and truthfully his reasons for his resignation. Dealing with episodes in his career at the Admiralty, he did not see any reason why a full account of the battle of Coronel should not be given now. It would show that he was in full agreement with the expert advisers at the Admiralty. The disposition was the best possible. With regard to the loss of three cruisers, it was untrue that he had overruled the naval advisers and kept the cruisers at sea. With regard to the Antwerp expedition, that was not arranged with him, but with Lord Kitchener and the French Government. He was not consulted till the troops were moving or were under orders.

Mr. Bonar Law's Tribute.

In the House of Commons Mr. Bonar Law paid a warm tribute to Mr. Churchill. The latter had the defects of his qualities, but in mental power and vital force he was one of the foremost men in the country. He was now resuming his old profession. Mr. Bonar Law knew his capacity and trusted that the Commander-in-Chief would find some way of utilising his abilities.

Munition-Making in Britain.

Assuming Stupendous Proportions.

LONDON, November 15.
In connection with munition-making in Britain, which is assuming stupendous proportions, one shell factory in the north-east of England will soon require two thousand tons of steel weekly to feed its lathes, while two areas which are controlled by the Ministry of Munitions show an output equal to that of Essen. One Scottish establishment, originally designed by Krupp's has a gigantic output.

Employment of Women.

A Suggestion by Lord Rosebery.

LONDON, November 15.
In a letter to the "Times" Lord Rosebery suggests that a non-political business man would be invaluable in the Cabinet in increasing openings for the employment of women. In consequence of the present heavy enlistment the Committee appointed by the Home Office reports that substitutes will probably have to be found for over a hundred and fifty thousand men, and the bulk must be drawn from among women. The Committee recommends that reserves of women be mobilised and submits proposals for their rapid training, especially as clerks.

SERBIA.

1,20,000 Allies' Troops Landed at Salonika.

LONDON, November 16.
The Austrian reports from Salonika state that up to November 12th, 12,000 French and British soldiers had been landed there. Of this number eighty thousand had gone to Serbia.

Thirty-six Hours Battle.

Desperate Attempts to Pierce French Lines Repulsed

LONDON, November 16.
SALONIKA. The battle on the river Cerna between the French and the Bulgarians lasted for thirty six hours and was exceedingly hot. Some three Bulgarian divisions were repulsed with very heavy losses after a fruitless but desperate effort to pierce the French centre. This is an undoubted French success.

RUSSIA.

Russia and Japan.

ALLAHABAD, November 16.
The Japanese papers report that some of the Russian war orders are expected to cover a period of five years, which may be taken as some indication of the Russian determination to continue the struggle to a finish. To assist in paying her bills contracted in Japan, Russia is proposing the flotation of a 50 millions yen loan in Japan, the Banks here undertaking to float the loan by the issue of Russian Treasury bills. As there has been an undue outflow of gold specie from Japan since the war began, the Government is arranging to have some of the Russian payment in specie, and already some 40 million have been brought from London from Japanese reserves there, which have recently been increasing on account of Russian deposits for war material purchased in Japan. The output of goods for Russian troops continues to be large, more than a million pairs being shipped from Japan to the 1st of October.

ITALY.

The Steamer "Bosnia."

LONDON, November 15.
The fourth and last boat of the steamer "Bosnia" is safe. Survivors state that Austrian submarines pillaged the "Bosnia" and robbed the passengers.

Austrian Aeroplanes at Work.

LONDON, November 16.
ROME.—Austrian aeroplanes dropped bombs on Brescia, killing seven and wounding ten.

FRANCE.

Nothing to Report.

LONDON, November 16.
PARIS.—This afternoon's communique says that there is nothing to report.

HOLLAND.

Peace and Dutch Government.

Premature Steps End in Prejudice.

LONDON, November 16.
HAGUE.—Replying to the report of the Committee of the Chamber the Government states that while it is ready to co-operate in any serious attempt to end the war its desire for peace is an insufficient reason for attempting mediation. Premature steps would only prejudice Holland's position and pacific aims.

NEW ZEALAND.

Male Emigrants from New Zealand

LONDON, November 15.
WELLINGTON.—A regulation is being drawn up prohibiting emigration of males of military age without a military permit.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By Wire.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, November 16.
The following telegram dated yesterday has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—
The Austro-Germans made only slight progress, the Serbian Government installing itself at Mistrovitza, towards which place the Serbian troops are retreating in good order. The enemy attempts to separate the

TELEGRAMS.

Montenegrin forces from the Serbian southern forces failed. Veles has not yet been recaptured by the Anglo-French troops, but the Bulgarians there are so closely hemmed in that the fall of the town is expected shortly. The Bulgarians attacked the French west of the river Cerna, south-west of Veles on the 12th November, but after an all-day battle they were repulsed.

The Russians are following up the recent successes west of Riga and advancing beyond Hemmern. East of Riga the German attempt to regain the ground recently lost near Ikkskul failed. There was no change in the Dvinsk region and further south to the river Pripet. Desperate fighting continued northwest of Chartorisk on the river Sty, and the Germans claim to have penetrated the Russian position, but their success is not confirmed by the Russians.

The French report that the Germans succeeded in occupying one French trench on the Lille Road, but the trench was recaptured almost at once.

The Italians, extending their occupation of Boldilina and on Carso, are progressing steadily trench to trench.

Weather Report.

SIMLA, November 16.
Depression in the Bay moved further northwards and has developed into a storm of slight intensity. The principal amounts are:—

False point 6 inches; Gopalpur, 3; Madras 1. Increase of rainfall along the coasts round the North Bay is forecasted.

CALCUTTA.

Case Against Oliphant Proceeding.

CALCUTTA, November 16.
The District Magistrate of Howrah was engaged to-day in hearing a case against Arthur Oliphant, a European who was arrested on charge of cheating at Colombo recently. The prosecution alleged that Oliphant cheated the Station Superintendent of Howrah in respect of Rs. 250 by giving him a cheque for that amount which was subsequently dishonoured. The accused, it is alleged, wanted to go to Madras but as he had not cash with him he gave this cheque to the Station Superintendent who gave him change minus railway fare. The case is proceeding.

600 Enemy Aliens to be Sent to Their Countries.

CALCUTTA, November 17.
It is understood that the B. I. S. N. steamer "Golconda" will shortly leave Calcutta with about 600 German and Austrian repatriated prisoners including men, women and children. A special train with about two hundred Germans and Austrians arrived this morning at Howrah Station from Dinajpore. Arrangements have been made for conveying them to their native countries via Holland.

UNITED PROVINCES.

The Vaishya a Maha Sabha of United Provinces.

ALLAHABAD, November 16.
The 22nd Vaishya Maha Sabha met at Dehra Dun on Sunday last. Delegates poured in from all parts of Upper India where the Members of the caste mostly reside. The President Rai Bahadur Babu Bisham-Bharnath Bahadur in his address dealt with the necessity of brotherly feelings between the higher and lower castes among the Hindus, intermingling and intermarriage among the subjects of the Vaishya Community, the evils of early and mismatched marriages, the establishment of panchayats to settle disputes relating to properties as well as to eradicate the caste evils, stoppage of nautches, curtailment of unnecessary expense in marriage and on other ceremonial occasions, the spread of education especially amongst females etc.

Mr. Subba Rao at Allahabad.

ALLAHABAD, November 17.
Mr. N. Subbarao Pantulu, General Secretary of the Indian National Congress arrived at Allahabad on Monday on business in connection with the British Committee of the Congress. He will also visit some other places in connection with the work.

The L. G. Inspects Hindu University's Site.

BENARES, November 16.
Sir James Meston who arrived here this morning inspected the site selected for the Hindu University at Nagwa on the banks of the Ganges. On his way back he also paid a flying visit to the Central Hindu College.
The Hon. Mr. Claude Hill is also in Benares and visits the Central Hindu College to-day.

The U. P. Co-operative Societies' Conference.

ALLAHABAD, November 17.
The next sessions of the United Provinces Co-operative Conference will be held not at Gorakhpur to which place it is invited but at Lucknow about the middle of February. The session will be opened by the Lieutenant-Governor and will afterwards be presided over by Mr. J. Hope Simpson the first Registrar of the Co-operative Societies in these Provinces.

MYSORE.

A Moslem Gentleman Appointed. To Act as Private Secretary to the Maharajah.

BANGALORE, November 16.
Mr. Mirza M. Ismail B. A. Huzar Secretary to His Highness the Maharajah is appointed to act as Private Secretary to His Highness during the absence of R. H. Campbell C. I. E. who avails himself of leave previously granted him from the 18th instant. T. Thambu Chetty B. A., Assistant Secretary to His Highness acts as Huzar Secretary.

BEHAR.

The Patna High Court.
To Begin Work 12 March.

MORADPUR, November 15.
Mr. Courts who is a civilian and who is in charge of all the High Court arrangements, will be appointed Registrar of the Patna High Court. The Chief Justice will come to Bankipore in the beginning of December with the Letters Patent for which he is staying in London. All official information on these and other points will be published officially some time after the 4th December when they will be finally adopted by the Judges in a meeting. The Patna High Court will begin work in March and not in February.

Farewell Party to Sir Charles Bayley.

MORADPUR, November 16.
The Maharaja Bahadur of Hathwa gave a grand farewell party last night in his residence "Dugha Castle." It was in the nature of a general farewell given on behalf of the aristocracy and the gentry of Behar and the general body of Europeans to bid farewell to the retiring Lieutenant-Governor and to welcome the incoming Lieutenant-Governor. The party was a most brilliant one, unique in the annals of Bihar and both the retiring and the incoming Lieutenant-Governors mixed freely with everybody present in the party. The Maharaja Bahadur himself introduced several in the gathering to them.

Educational Progress of Behar and Orissa.
THE DIRECTOR'S REVIEW.
The L-G's Remarks.

MORADPUR, November 16.
The town of Bankipore has been suffering very badly from plague for the last few years and plague was at its worst in the neighbourhood of the Government colleges and schools. To stop its ravages and to open more schools the Government has acquired a large portion of the infected tract and has built there at an enormous cost the Patna Collegiate School, the Training School and the Training College for teachers. All these now occupy the land between the Patna Arts College and the Behar School of Engineering.

The retiring Lieutenant-Governor Sir Charles Bayley this morning opened these three institutions. The Director of Public Instruction in his speech reviewed the last few years' work of the Education Department. He said that drill sheds had been provided for all Government colleges and schools and grants had been made for play grounds, manual training classes to improve the hands and one had been opened at Patna, Cuttack, Bhagalpur and Ranchi. First grade training schools had been opened in Muzafferpur and Bhagalpur and every division had now one such institution. Teaching of Urdu had been introduced as a compulsory subject for all teachers to enable them to explain their meaning to Moslems. A similar measure was being tried in Guru training schools. A training class for women teachers had been opened at Muzafferpur in addition to the training college at Bankipore. The Director looked forward to the day when at every district headquarters there would be a training school for women teachers. Before separation from Bengal, Behar had four Inspectors and one inspectress but now there are six Inspectors and one inspectress. Each division had now an Assistant Inspectress and special Moslem Inspecting Officer. Special Deputy Inspectors had been created for aboriginal schools in Santal Parganas and Chota Nagpur. Government's secondary education scheme included the placing of all Deputy Inspectors in charge of districts in the Provincial Education Services. Out of the imperial grants for primary education five lakhs recurring and nearly one lakh and a quarter had been placed at the disposal of District Boards and Municipalities. The District Boards had also received ten per cent from the public works cess to be devoted to education. Government had not neglected the classical language. An association to control Tols and Sanskrit examinations had been formed and the Sanskrit College at Muzafferpur had been sanctioned and buildings were under construction. A similar institution for Orissa would be established at Puri. The details of a scheme for establishing a Government Madrasa at Bankipore and other places are being worked out. The total number of public educational institutions had risen since April 1912 by 909 and that of all pupils by 37,500 and that of Moslem pupils by 16,500. In the past year the departmental expenditure was nine and a quarter lakh more than in the preceding year. In conclusion the Director said: "The educational edifice of which we see the beginning would be a noble one, as broad as the whole Province and as lofty as the aspirations of the best spirits among our numbers can build it up. The broader it is based the loftier will be its golden summits under which the whole people of the Province may in some period of their lives enter and learn."

Referring to the Patna University Scheme the Director said that it would be shortly submitted to the Secretary of State.

Referring to colleges for girls he said that in 1912 there were no Government High Schools in Behar but there were now two. College classes had been opened at Cuttack for girls and similar classes would be opened next year at Bankipore. He hoped that Women's Colleges would be opened at Cuttack and Bankipore. Government would hence forward employ only Provincial or Indian Educational Service headmasters in Boys' High Schools which numbered 95. The Cuttack survey school would be raised to an Engineering School.

Sir Charles's Speech.

Sir Charles Bayley, retiring Lieutenant-Governor of Behar in opening the three Educational Institutions at Bankipore said:

"We can look forward with full confidence to a near future in which our province will be equipped with its own University with adequate colleges and with good and sufficient schools of all grades."

Referring to the objection to heavy expenditure for school buildings Sir Charles said:

"I doubt whether this objection is very seriously held, but if it is I can only say that I for one cannot share it. Our aim should be to educate that is to train the mind not merely to instruct the memory. Instruction could no doubt be imparted anywhere after a fashion. For education decent not luxurious surroundings and proper and dwelling accommodation are absolutely necessary. Without them you have overcrowding, dirt and a want

of individual care which are fatal to education. Also you have no opportunities for bringing boys together in a body and of thus creating that corporate feeling which is the best possible foundation for the larger patriotism which can alone render them good and worthy citizens of the Empire."

Referring to the educational progress in Behar His Honour said:—

"In the Education Department not only the Government but every one of our 38 millions of people is either actively or prospectively interested."

The Lieutenant-Governor after hearing the Director's report said that the progress was noteworthy though much remained to be done.

His Honour thanked the India Government for its grants.

PUNJAB.

The Lahore Conspiracy Case.
Preparations for Mutiny Detailed.

LAHORE, November 16.
In the Lahore Conspiracy Case to-day in tendering the next witness approver Sunder Singh ex-sowar of Ase Majra, Patiala State, the Government Advocate opened a new phase in the present case connected with the activities of the conspirators in the Pulkian States and Ferozpur district and showing the gradual growth of the revolutionary scheme out of religious and educational movements at Lotbadi and the development of constitutional agitation over Kikabganj Gurdwara into a seditious and revolutionary propaganda. In his statement Sunder Singh spoke of his having become Tat Khalsa some years ago and met a number of Tat Khalsas including Achar Singh of Lotbadi, Nabha State, approver in a previous case and Randhir Singh, son of Natha Singh, Judge of the Nabha State. Witness was connected with Lotbadi Girls' School as President of the Managing Committee. Kala Singh was a prominent helper and Achar Singh, treasurer. He attended the Sikh Conference held at Jullunder when Har of Lyallpur inveighed against Government for Rikhabganj Gurdwara thought the Conference did not pass the formal resolution moved by him.

Witness went on to speak of the visit he and his companions paid to Chankaur Saib near Rupar. Randhir Singh told witness and Karam Singh that a secret committee had been held in Ludhiana district at which it was decided that if Government pulled down Rikhabganj Gurdwara Sikhs should sacrifice their lives and not let the wall be pulled down. Randhir Singh added that two Sikhs who were returned emigrants had him for help in bringing about the resolution. A considerable portion of Sunder Singh's evidence afforded corroboration of deposition of Achar Singh in the previous case detailing the consultation held at Achar Singh, Gurdwara. Discussion took place about the preparation of cartridges and gunpowder and arrangements thereof including the purchase of ingredients of bombs and bombs' shells and the visit of returned emigrants paid to him at his village of which they wanted to make into one of their Headquarters, Lotbadi having been made unsafe on account of the activity of the police in the neighbourhood.

Witness gave an account of the gathering of the conspirators at Gujralwala where he and others went from Patiala. Secret meeting of select persons was held at which Randhir Singh said it was time to go out into fields and not sit at home. Two men were to be sent to regiments to prepare them for mutiny and he appealed for funds to defray their expenses. He remarked that mutiny was about to take place and they should persuade as many men as possible to join the movement.

BOMBAY.

Robert Knight Would Turn in His Grave.

BOMBAY, November 17.
Referring to the Viceroy's clemency in the Lahore Conspiracy Case the "Bombay Chronicle" referring to the comment of the "Statesman" says:—This comment is enough to take the late revered Robert Knight turn in his grave. What can one say of the Journal guilty of such gross perversion of the real state of affairs as to say that the Government of the Punjab was called upon to cope with the "greatest crisis in Indian history since the great mutiny."? The "Statesman" had better learn its history once again. After all the Viceroy has better means of judging than these Calcutta journals.

The "Bombay Chronicle"

Commenting on the clemency shown by the Viceroy to a number of the accused in the Lahore Conspiracy case the "Bombay Chronicle" says:—Lord Hardinge has once more exhibited the courage and good sense of a far-seeing statesman by the commutation of death sentences of a number of men convicted in the Lahore conspiracy case.

Enemy Goods Sold By Auction in Bombay.

BOMBAY, November 16.
Under instructions of the Controller of Hostile Trading Concerns, Bombay, Messrs. Crawford and Co., auctioneers to day commenced the auction sale of "Pharmaceutical Products" the property of the late Messrs. Farben Fabriken Bayer and Co.

Recently large quantities of aniline dyes belonging to this firm worth several lakhs had been sold by the same firm of auctioneers.

A large number of buyers from various parts of India had specially come down to Bombay to bid at the auction sale.

The present market value of "Pharmaceutical Products" has risen up very high owing to the war.

The quantity offered for sale to-day is said to be worth over one lakh of rupees. In order to avoid cornering and to enable ordinary bonafide purchaser to bid, goods are being sold in small lots.

The Indian Commercial Congress.

BOMBAY, November 16.
The first session of the Indian Commercial Congress will be held here in the Town Hall on the 26th and 27th December. The Hon'ble Lalubhai Samaldas, C. I. E. has been appointed Vice-Chairman of the Reception Committee.

Ranji to Return to India.

BOMBAY, November 17.
His Highness Jam Ranjit Singhji is expected to arrive in India on the 24th November. His return to India is

in connection with the marriage of his younger sister who has been betrothed to the Maharao of Jodhpur. The marriage will take place at Gondal in the middle of December.

SOUTH INDIA.

Governor of Ceylon.

Entrusted With New Work in England

COLOMBO, November 17.
Sir Robert Chalmers, the Governor of Ceylon, has been invited to England by the Secretary of State for Colonies to help in the discussion of financial problems at the request of the Prime Minister and the Chancellor of the Exchequer. His Excellency will leave on the 3rd December. Mr. Stables will act for the Governor.

Crime in India and the Reformation of the Criminal.

Commissioner Booth Tucker's Remarks.

COLOMBO, November 17.
Commissioner and Mrs. Booth-Tucker of the Salvation Army are here on a visit. Talking of famine and crime in India and Ceylon the Commissioner said "Take a beautiful island like Ceylon, with all its wonders of nature and of creation, where wages are high and food and money plentiful. In India the common saying is 'when there is a famine crime goes up. When there is no famine crime goes down.' In Ceylon you do not know what famine is. I do not suppose there has been a famine in this island for a hundred years or more and yet you have in proportion more crime chronic and habitual crime than we have in India. You cannot say in Ceylon that famine is the cause of crime and as I said the last time I was here, unnecessary crime due to faulty system of dealing with the criminal is deplorable indeed. We (the Salvation Army) have now 7,000 of the worst criminals in India committed to our charge in that country. The Police take a delight in picking out the very worst and sending them to us and with one or two exceptions, we have not a policeman on any of our settlements. Moreover with the exception of the first two or three months these settlements are as a rule crime free. Thus in India communities of habitual criminals have been transformed into crime free and into law-abiding citizens in a few months. Of course it costs a little money at first but it can be done."

25,000 For Various Charities.

BANGALORE, November 17.
Lady Kaveri Bai Krishnamurthy, wife of the late Sir P. N. Krishnamurthy has invested with the Government of Mysore twenty-five thousand rupees interest on which is to be utilised as follows:—In the event the Mysore University is instituted in the near future the interest on ten thousand shall be applied in founding a Sanskrit chair in her husband's name provided the scheme of studies adopted admits such foundation. Five thousand shall be spent on the construction of a Medical Ward for the Victoria Hospital Bangalore styled Sir Krishnamurthy's ward intended for the benefit of patients suffering from any kind of paralysis. (3) The interest on the remaining ten thousand shall be annually spent in the following manner (a) rupees one hundred shall every year be paid to Sri Raghavendrasamy Mutt at Manchala in Nizam's dominions towards the annual Ardhana of the Swamy in the late Dewan's name. (b) Balance of the interest shall yearly be appropriated towards the founding of scholarships or prizes in the furtherance of post-graduate study by young men born in Mysore. In case no award occurs any year the unexpended interest may be added to the fund. The donor permits the Government to alter the foregoing terms in any subsequent period in consonance with the altered conditions of local society in consultation with the then eldest member of the family. She further trusts that the investment will fetch interest at 5 per cent, the rate Government allows for charitable institutions.

Rs. 500 to an Orientalist.

BANGALORE, November 16.
An honorarium of five hundred rupees has been sanctioned by the Government to Shamasstry, translator of Chankya's "Arshasastra". The author was at the work since 1900 and the first part began to be published in 1907 in the defunct "Mysore Review". To Orientalists all over the world the work was a revelation and congratulations poured upon the Sastry from the continent and America. Vincent Smith declared the work would prove of great help in the construction of ancient Indian polity. The translation was finished in 1910 in the Indian Antiquary, Mysore. The Government undertook the republication and issued a complete book only lately.

(LATEST TELEGRAMS.)

LONDON, November 15th.—Lord Kitchener on his return journey will probably confer with General Cadorna. Lord Kitchener's tour greatly interests the German Press. The "Tageblatt" says "Nothing is more foolish than underrating one's adversary. When England sends her best military man to a district where the war may possibly be decided we have every reason to examine his capabilities impartially. Lord Kitchener's organising abilities in the course of this war are deserving of the greatest respect. Lord Kitchener will probably regard Germany's strategical mistakes in carrying the war to Serbia before reaching a decision in France and Russia is a different light from that of the London Press critics. Like Wellington he fights for British aims alone. He is interested primarily in the security of Egypt and secondly in the security of India and will unmercifully press everything there into his service in order to ensure this security. Then he will be no despicable adversary."

The "Times" Rome correspondent understands that a German not an Austrian submarine sank the "Ancona". The natural consequences are likely to follow very shortly. An Austrian official statement claims that 45 minutes were allowed to abandon the ship and that 50 minutes were actually given. It denies that the submarine fired on the boats or at all after the "Ancona" stopped. (Pioneer Cable)

LONDON, November 16.—The "Corriere Della Sera" considers that Italy should accept Mr. Asquith's invitation to join the Allied war council in order to demonstrate her complete adherence to the Allies. (C. & M. Gazette cable).

Viceroy Gives Farewell Dinner to Sir Ali Imam.

HIS EXCELLENCY'S SPEECH.

SIR ALI'S REPLY.

FROM OUR OWN CORRESPONDENT.

(By Wire.)

DELHI, November 16.

H. E. the Viceroy gave a farewell dinner this evening to the Hon'ble Sir Ali Imam, the retiring Law Member of the Council. His Excellency proposed the health of the guest.

Amongst those present were General Sir Beauchamp Duff, Sir William Clark, Sir William Meyer, Sir C. Sankaran and Lady Nair, Sir P. S. Sivaswamy Iyer, Mr. Justice Hassan Imam, Mr. H. Sharp, Mr. and Mrs. Wheeler, Mr. and Mrs. Mossell, Mr. and Mrs. Wood, General and Mrs. Holloway, Mr. Law, Mr. Muddiman, Mr. Hailey, Mr. Nabokoff, Colonel and Mrs. Scott, Kunwar Maharaj Singh, and Miss Kuper.

The House party included Sir Lancelot and Lady Sanderson, Viscountess Harrington and Sir Valentine Chrol. His Excellency the Viceroy informally invested Sir Sivaswamy Iyer with the insignia of the Knight Commander of the Star of India before dinner.

The Viceroy's Speech.

LADIES AND GENTLEMEN.

I think all of us here to-night are personal friends of Sir Ali Imam and you will not only forgive but approve if I say a few words of farewell to him as a friend. I am afraid this is almost the last occasion when I shall have the pleasure of receiving him as my guest and many of you, I dare say, will have now few opportunities of meeting him in the future.

The Relics of the Old Council.

There are only two left of the Members of the Council who were in office on or about the time when I assumed the Viceroyalty and of them I think Sir Ali Imam beat Sir W. Clark by a short head. One, by one they have left me and though others full of vigour, resource and wisdom have taken their places I confess that it makes me feel rather old to find myself alone with Sir William Clark as the relic of my original Council, though I do not wish to impute to Sir William Clark the same charge of senility, and I doubt whether he will share with me that sense of hoary antiquity. But to return to Sir Ali Imam. I want to remind you that in his case the acceptance of the responsibility of office, however honourable his appointment, has involved no small sacrifice. I have never been a successful barrister myself. However much I tried I do not think I could become one. But I do think it requires some courage to surrender the emoluments of so lucrative a position in order to undertake the enormous duties of a high official and these considerations attain far greater weight when one has, as Sir Ali Imam, the career of four or five fine young sons to think of and the provision of the very best possible education for them. Sir Ali Imam is to my personal knowledge a devoted father and from all I can hear from my old school Harrow his sons are worthy of him. But he made the sacrifice I have indicated and I for one am most grateful to him. To me personally he has constantly given the most helpful advice and I think our colleagues will all bear witness to the great assistance he has rendered to the Council over many difficult and knotty problems, and remember that we have passed through no ordinary times.

Advice During Stress of War.

The stress of war has brought anxieties in its train to which our predecessors were strangers and through them it has been to us of the utmost benefit to know from a distinguished Indian at the first hand how the varying aspects of our different problems would strike the mind of various sections of educated India. As a member of my Council I repeat the presence of Sir Ali Imam has been an asset of the utmost value and it was a source of unmitigated satisfaction to me the other day to pay him the greatest possible compliment at my disposal by appointing him Vice-President of my Council in succession to Sir Harcourt Butler.

Difficult Work For Him.

His tenure of office has coincided with a great deal of difficult and important work in his own particular department and our war legislation has attained to a volume of quite respectable dimensions. Many questions of great technicality and difficulty have had to be solved and it is not only the actual legislation that has been placed upon the statute book but a tremendous variety of problems in which the other departments of the Government of India have found themselves involved that have required the help and guidance of the Legislative Department under the auspices of Sir Ali Imam for their solution. There is one aspect of his career upon which I can imagine that Sir Ali Imam will always congratulate himself.

An Imperial and Behari Patriot.

He is not only an Imperial patriot, but he is also a Behari patriot and I believe that it will always be a source of immense pleasure to him to think that he was a member of that Government which had a hand in the raising of his Province to the dignity of a separate entity. I understand that he is now going Home to see his boys and then coming back to his old profession in Behar. I am sure that you will all join me in wishing him a very pleasant voyage, a very happy reunion with his sons, and hereafter a happy and successful career in that profession of which he is so distinguished an ornament.

Ladies and Gentlemen, I ask you to join me in the toast of the friend and colleague Sir Ali Imam.

Another Toast to Russian Consul-General.

Ladies and gentlemen, before we break up there is one other toast that I wish to propose in honor of a guest who will also be leaving us shortly. I refer to Mr. Nabokoff, Counsel-General for Russia in India. I have known the time when the Russian Consul-General was looked upon with suspicion by the Government of India

and by the Foreign Office at Home. Happily those days are now over, and we welcome in our midst the representative of that great nation with whom Great Britain is happily in alliance at the present time. I am sure that I only echo the feelings of all here when I say with what intense admiration we have watched the heroic struggle and splendid bravery of the gallant Russian troops on the Eastern frontier and how we rejoice at the recent Russian successes which mark the turn of the tide. I have known Mr. Nabokoff for many years and I only state the truth when I say that by his friendliness and invariably amiability he has achieved for himself an unique position in India which may well be the envy of his colleagues. He is shortly going to the Embassy in London where many of us hope to meet him again. He will be greatly missed in India but he will carry away with him the good wishes of us all.

Ladies and gentlemen, I propose the health of Mr. Nabokoff.

Sir Ali Imam's Speech.

Sir Ali Imam, in responding to the toast proposed by H. E. the Viceroy, said:—

"YOUR EXCELLENCY, LADIES AND GENTLEMEN.—I do not think I can ever sufficiently express my gratitude to the Viceroy for the great honour he has done me by inviting me to the farewell dinner, and the exceedingly kind and gracious words in which he has proposed my health. I am also very thankful to my friends here who have so warmly responded to the toast. The five years during which I have had the privilege of being associated with His Excellency's Government are replete with the many kindnesses I have received at his hands. The lavish and generous hospitality of the Viceregal Lodge has always been extended to me with a cordiality that is impossible to forget. Be it in the bustle of a great function or the quiet of a private dinner, the pleasing sense of a hearty welcome has been inseparable from an evening spent here. I tender my grateful thanks to His Excellency for all these social amenities, so full of friendly feeling. But where can I find words adequately to convey to him all that I feel for the uniform kindness and consideration he has shown to me in helping to make my task as little burdensome as it was possible in the exacting circumstances under which the duties of a member of the Government of India are performed. When I was summoned to the office which I am about to vacate, I did not show any signs of senility, nor was the stamp of hoary antiquity traceable in my features. I do not know how far the juvenility of my colleague Sir William Clark has been affected by the experiment, but I may say with truth that, although I have not seen my 47th birthday, yet I have become literally grey at the end of my term of office. Perhaps the atmosphere of the Government of India Secretariat is not largely conducive to the retention of one's youth. His Excellency has made some kind references to the work of my Department during the period I had charge of it. We have endeavoured to do our best, but I should like to mention that the greatest credit for any success that has been achieved is due to Sir William Vincent and my friend Mr. Muddiman, who, I am glad to see, is here this evening. The loyalty and devotion with which they have served the Department has demonstrated the justice of the claim that when Englishmen and Indians, both of the right sort—that is of the class of good fellows—work together, the sense of subordination of one to the other completely merges into a lofty spirit of comradeship, in which pride in turning out the best possible article is the predominating factor. The circumspect, level-headed and skilful methods of Sir William and the great ability and indefatigable industry of Mr. Muddiman have been of incalculable value to me always, and even more so when it has so happened that I have been in disagreement with them, for then the higher quality of supporting the member with unflinching loyalty has been manifested in a remarkable degree of self-effacement. It is a great pleasure to me to express on the present occasion my sense of grateful appreciation of the very valuable services they have rendered to His Excellency's Government.

In alluding to my patriotic sentiments His Excellency has been good enough to pay me the compliment of calling me an Imperial patriot, an Indian patriot, and a patriot of my native province of Bihar and Orissa. I consider it a great honour to be so described by the Viceroy, for ever since I entered into the public life of India I have set up one political ideal before my people. That ideal is embodied in loyalty to the Sovereign, pride in the Empire, and love of country. It is an ideal that fascinates me, an ideal to which I have devoted more than two decades of my life, and to which will be consecrated whatever is left of the proverbial span. When His Excellency's predecessor, the late Lord Minto, invited me to take the Membership of Law in his Government, there were no less than five objections to my doing so. These five objections were my five sons, of whom His Excellency has made such kindly mention. Every father who has sons at expensive Public Schools and Colleges in England knows the strength of such objections. Harrow and Trinity College, Cambridge, have their associations for His Excellency, whose honoured name is on the rolls of these institutions. I am glad therefore to say that three of my sons and a nephew are Harrow boys, of whom two have already joined Trinity. The objections, however valid, were not allowed to prevail, and I had to respond to the call of duty by surrendering the Brief-bag for the Portfolio. May I say that I have never for a moment regretted the decision. My coming here did not only give me an opportunity to render what little service I could to my country, but it gave me what I prize most, and that is to have had the pleasure and the privilege of serving under Lord Hardinge of Penhurst.

The five years of His Viceroyalty are crowned with great and epoch-making events, unprecedented in the history of British rule in India. This is not the occasion to pass them in review, but of one thing I am certain, and that is as to what the verdict of the historian will be on his rule. His Excellency has won the love and affection of the people of India in a measure the like of which was never known in this country before. A just recognition on his part of their legitimate aspirations coupled with active sympathy in giving practical effect to them has opened a new chapter in the administration of this country. People have come to realise that the nobler aspects of the British connection with India are living principles, and that His Excellency has given the lead in governing Indians in keeping with their wishes and sentiments. His Viceroyalty stands out as a landmark in the political self-development of India and has heralded the dawn of a new era in the country. She stands at present identified in sentiment with England, and that is due to the indomitable courage and far-sighted statesmanship of the greatest Viceroy that has come to rule her. It would be sufficient to say that in the terrible crisis through which the Empire is passing, his confidence in the love of the Indians for him was so great that he successfully pressed upon His Majesty's Government the acceptance of the contribution of the largest Expeditionary Force that has gone to the front from any part of the British Empire, excepting the mother country. This material reduction of the military strength in India at a time like this is the highest compliment that His Excellency could pay to my country and her people. Events have proved that the compliment was well deserved. It is my conviction that the love of the people of India for His Excellency is worth more than many an army corps. No Viceroy before had a more difficult and more trying time and none certainly rose to such great heights of successful statesmanship as he has.

His Excellency has referred in far too flattering terms to such assistance as I have been able to give, but grateful as I am for all that he has said, I cannot conceal from myself the fact that my usefulness, if any, could not have been of much appreciable value if the inspiration, encouragement and guidance had not come from himself. The unprecedented honour of an Indian being appointed Vice-President of the Governor-General's Council, is unique, but, high as the rank is, and proud as I am of holding it, my sense of extreme thankfulness to the Viceroy cannot but be further enhanced by the consideration that it is a mark of confidence which was in the personal gift of His Excellency to bestow.

My Lord, I shall soon be reverting to non-official life. The Bar is the old love that draws me, and I am glad to say that my second career, in the profession will re-open in my own province, to which I am passionately attached. The new Behar is of Your Lordship's creation, and I feel some pride in that I assisted at its birth. It pulsates now, with the life you have given it, and it will be my earnest and devoted care, in however humble a sphere, to help the growth and the development of the child in a manner befitting its paternity and high lineage.

My Lord, I thank you once again for the numerous kindnesses you have showered upon me. In bidding you good-bye there is a wrench that I feel far more than I can express, but I go away perfectly happy in the thought that I had the privilege for full five years to be a colleague of the greatest of Viceroys. May I also add that the satisfaction is all the more intense for my having enjoyed during this period the confidence and friendship not only of India's greatest Viceroy, but a great English gentleman. My Lord, I take away with me the imperishable memories and recollections that will ever remain green in a grateful heart.

Viceroy's Commutation of Lahore Conspiracy Sentences.

A Chorus of Approval from Indian Papers.

LAHORE, November 16. The "Civil" and Military Gazette" has devoted a leading article to-day in criticizing the Viceroy's action in commuting the death sentences passed on sixteen of the accused in the Lahore Conspiracy Case to penal servitude for life. It says: "We should fail in public duty if we did not state that in our view the effect of this wholesale reduction of sentences inflicted for grave crimes recognised by the Penal Code is likely to be serious. We fear that it will dishearten the loyal subjects and the police who worked with conspicuous zeal and success in unravelling very complicated and dangerous criminals yet at large who will hope for similar leniency for similar crimes."

On the other hand the whole Indian Press gives expression to the general feeling of satisfaction.

The "Punjabee".

The "Punjabee" says:—Everybody knew that from the beginning Lord Hardinge who has given so many proofs of his ability to rise above the limitations imposed upon him by his bureaucratic environment could not possibly fail to rise to the height of the occasion in a case like the present which so decisively called for the exercise of great qualities with which nature and training had gifted him in so pre-eminent a degree.

The "Bulletin".

The "Bulletin" says:—"His Excellency has acted according to Burke's famous dictum that opinion is the best support of the law and we need hardly say that his thoughtful decision of mercy will be greeted with thanks by the public all over India."

The "Urdu Bulletin".

The "Urdu Bulletin" says:—This latest example of Lord Hardinge's love and clemency will be written in Indian history in letters of gold."

The "Leader".

Commenting on the commutation of death sentences in the Lahore Conspiracy Case the "Leader" of Allahabad says:—

"Lord Hardinge has once more given proof of his greatness, his courage and statesmanship. This act of mercy and humanity exalt and not lower British justice."

The "Pioneer".

The "Pioneer" of Allahabad writes:—It is to be hoped that the anarchist body to which these criminals belong will appreciate the clemency displayed and will find in it the best of all arguments for reconciling themselves to the Government.

ది న్నా ఎడల్లి వాచా.

(జేజీయమహాసభా సన్మానసంఘాధ్యక్షుడుగా మహతాగారి స్థానము చేర్చబడినది.)

జూబులు

విలేఖకులకు సూచన.

ఈ క్రింది బాబులు ప్రకటించు నామంతులకు చింతిలు చున్నాము.

(1) దీపావళి నాటి కురి యద్భుతము, (2) కొల్లూ దొర్లస్థము, (3) పి-నుబ్బరావు గారు- (4) రామమూర్తి గారు పంపిన బాలికల యువస్వామములు (5) సి-ఎస్- రామరావు గారు (6) కవుల లక్ష్మీ నారాయణ గారు (కుదర్బి యధిక కులకే వ్రాయగలిగినది), (7) ఒకట్రేయినింగు విద్యార్థి (పు త్రాంతం గ్రామము మాత్రము ప్రకటించబడినది), (8) పొద్దు బొడుపుల బువ్వుల చందాదారు (సాహిత్యసమితి కే వ్రాయ దగును), (9) రాయలూరు జేతస్థానముల గొప్పితి (తగ్గింపక చేయబడదు.) సంపాదకుడు

I ప్రశ్నోత్తరములు.

నాయకు వలలిరుదము

అయ్యో,

కడదిన పెద్దెంబరు నెల 27 క తేదీగల యాంధ్రవర్తి కలాని సంప్రక్కమున కీ క్రింది ముత్తరము.

ప్రశ్న: అర్థిక కులమిత్రుల గోపాల్ దాసనాథ్ ఏ తేదీనా దేవు భోజ్యాన్ని మహాత్మాను నివేదయేత్?

I. బ్రాహ్మణులు భుజింపదగిన కూర్మకలములు.

౧. అర్థివాండు. ౨. కులమిత్రులు ౩. గొల్లూ ర. దానివాండు. ౪. మంగళు. వైఖలములలో ౧. దానివాండు ౨. అర్థివాండు ౩. కులమిత్రులు ఇప్పుడు ఏవలనాయమున పిలిపించుకొనుచున్నారో తెలిసినవారు వ్రాయగోరెదము. తగ్గినవలములు అదినిపెట్టిన పేరనే పిలువబడుచున్నవి. బలిజే అనగా కూర్మము అని అర్థము. ఇది యేవలనో తెలిసినవారు వ్రాయగోరెదము.

II. బ్రాహ్మణులు భుజింపదగిన కూర్మకలములు

- ౧. చాకళ్లు = నారదమహామునికులము
- ౨. బోయవాండు = వాల్మీకికులము
- ౩. బోగమువాండు = వసిష్ఠకులము
- ౪. పల్లెవాండు = తేక పల్లెవాండు = వ్యాసుని కులము. ఈకులముల పెద్దలు బ్రాహ్మణులు.

III. ఇందులో ఉత్తమకూర్మము.

ప్రశ్న: సమ్యాద్ర: గోపనాపితో నమ్యాద్ర: గొల్లూ-మంగళులు

క. మంగళు లేక మంగళ్యము:—పీరియుపి మంగళ్య మహాముషి-పీరికి సంస్కృతనాయకులే పూర్వము ఇచ్చి యాహ్వానము.

౧. మంగళ: ౨. నాపిత ౩. కల్యాణ: ౪. అంబుజ: ఈ పేర్లునుబట్టి మూడోగా ఈకులము మంగళప్రదములైన కుల

మైకట్టు చేపురయ్యును. సృష్టి మొదలు ఇప్పటివరకు వివాహములు మొదలగు మంగళప్రదమైన కార్యములు. సామజిక మతో గానవిద్య జేపడి వైదిక కర్మాంగభూతు లగుటచే, పీరికి ఉత్తమబ్రాహ్మణులు అనిపేరు గలరు. ఈకులమువారు ౧. చంద్రగుప్త మహారాజు ౨. అశోకమహారాజు ౩. భోజ మహారాజు మొదలయినవారు రాజ్యపరిపాలకులగుటచే నయన తుత్రియు అని పేరుగలరు. ఉత్తరాదిని సమ్యాద్రు లయిన గొల్లల యింద్రులు మంగళ్యులయింద్రులు మార్చిమే బ్రాహ్మణులు భుజింతురగాని యితరులయింట్ల భుజింపరు. ఇందుకు నిదర్శనము జగన్నాథమే. ఈపుణ్యకులముయొక్క పీసదత్తు కనికరింప గోరెదము.

చ. గొల్లలు:— ఈకులము అదినుండి వ్యవసాయము కొరకు ఏర్పడినది. ఇందులో గొప్పవ్యవసాయమును మాల్యాయుడైన బలరాముడు. గోంతురుడైన కృష్ణమూర్తి జన్మించి నారు. వీరు వ్యవసాయమును కాబట్టి వైశ్యులను నాయకు పీడి, తేక కొడుకులలో తెలిసినవారు వ్రాయగోరెదము. కోమటి అనునాయులు ఎట్లు వచ్చినదో వ్రాయించగోరెదము.

IV. నాయకులను పేరు ఎట్లువచ్చినదో తెలిసినవారు వ్రాయగోరెదము. కొందరి వల్ల విన్నవంగతి ఏమనగా:— మంగళ్యుల పేరు నాపిత: అని యున్నది. నాని తాంబూల మని ఉత్తరాదిని మంగళ్యుని లేక తాంబూలము ప్రతి పెండ్లికి ఇవ్వబడును. నాని అను శబ్దము నావుడు లేక నాయకు అయినట్లు కొందరు అభిప్రాయపడినారు. కావున తెలిసిన మహానుభావులను తెలుపగోరెదము.

V. దానివాండు:— ఈ కులము అదిని యున్నట్లు కావునము తెలుపుచున్నది. సృష్టి మొదలు ఇప్పటివరకు, నానాకాలముల కృత్రిచారులకు పుట్టినవాండు ఎన్నోలకులు కావచ్చును. అట్టి అది దానివాండును, అదినుండి యిప్పటి వరకు పుట్టిన దానివాండును ఏయేకులముపేరు పెట్టుకొని నట్లుచున్నారో తెలిసినమహానుభావులు వ్రాయగోరెదము.

VI. సమ్యాద్ర: గోపనాపిత:— ఉత్తమబలిజేయ లేక సమ్యాద్రులు గొల్లలు మంగళ్యులు అని కావునమును కాశీ భట్ట బ్రహ్మయ్యకావ్యులుగారును రాయబహదూరు కంగు కూరి వీరేశలింగము పంతులుగారును మరొకరిండు గొప్ప బ్రాహ్మణులును నెమ్మొక్కో చాటుట చేయ వినుచున్నాము. ఒక నయనక్షత్రియును.

II

ఆర్యవైశ్యనాయకులకు మనవి.

అయ్యో,

ఆర్యవైశ్య మహాసభ ప్రారంభించి యెనిమిది సంవత్సరములు వైగా అయినది. ఇంతవరకును ఆసభ యున్నది, జరుగుచున్నది తెలిసినవారు నాటికి పదిమంది అయినను కనపించరు. పల్లెటూర్లయందు మాత్రమే చూచిన నాటికి ఒకరైన నుండుట అరుదు. సభ స్థాపించిన వెంటనే ఆ సభయొక్క యుద్దేశములును, ఆ సభచేరు నుద్దేశించినవలును, ఆ సభకు చెంది యానన్యుండి సాంఘికలమును తెలియచెప్పట ప్రథమ కర్తవ్యమైయున్నది. ఆసభకు ప్రతిపట్టణమునందు నుపసభలును పల్లెయందు శాఖలును స్థాపించి సంవత్సరపుకాలము ఈసభలు చేయు పనులు సంవత్సరాంతమున చర్చనీయము అట్టిపనులు ఇంతవరకు జరిగినట్లు కానించుచు, నామగౌరవాలు

నేర్పరచిరి. ఆంధ్రవైశ్యులందుచూచు మాత్రమే కొంతభవము ననుకూర్చి విద్యార్థులకు సహాయము చేయుచుండిరి. తగ్గిన ఖండములు ఏమియు పని జరిపినట్లు కానించుట లేదు. మదరాసునందును దక్షిణమునందును చేసిన వాగ్దానములు వాగ్దానములుగానే యున్నవి గాని భోజనములయొక్కట్లు కానించుటలేదు. మొత్తే ౫౦౫ రాజు జమీందారులగు వాగ్దానము చేసిన పదిజేలయొక్కమును మరీ కొందరు వైశ్యులకు మానకు చెందినవారు తమ వాగ్దానములగు మొత్తములను మాత్రము క్రమములేకక యిచ్చుచుండిరి. ప్రతిసంవత్సరమును జరుగు కాన్ఫరెన్సునందు కొన్ని తీర్మానములు జరుగుటయు కొందరు గురజానకులు ప్రసంగించుటయు జరుగుచున్నదిగాని, ఆ యువస్వామముల సారాంశములను (ఆ తీర్మానములను) అమూల్యములు అట్లునితొవచ్చు బంధువర్తములకే ప్రతినిధులును ఫలాహారములు చేయుట కనుమించుచున్న జేగాని, ఆసభకు రానివారిలకే వచ్చినవారును వచ్చి ప్రసిద్ధింతురములు నెక్కి టిరిపనులు చూచినవారును, ఆచరించుట కానించుచు. ఇంత భవవ్యయముచేసి సభయొక్క ఫలితము కువిధముగ జరుగుట విచారకరమగుచున్నది. ఇందుకు లోపము ఒక్కటి కానించుచున్నది. ఎంతయో గొప్ప జ్ఞానకుములును ప్రజాకుములును మాత్రమే తమ లోపములు ఒకమాటు వివరంతముత్రమే నిపు కొనుటకు క్రికలిగియుండును సామాన్యజనులకు ఎన్నియో పర్యాయములు భోధచేయవలసియున్నది. ఏసంఘముయొక్క యుద్దేశ్యవృద్ధులు నాయకుల క్రద్దమీదనే ఆధారపడియుండును. ఆసంఘము చేయు పుణ్యకామములలో కొంతభాగము నాయకులకు చెందు నందుకు. ఓ వైశ్యవాచుడవారా, వైశ్య సంఘము విద్రావనమండి విద్యార్థివారంగతు లగు అయ్యుల లక్ష్మీనిరినినా సోమయాజిగారిచే మేల్కొల్పుబడినదిగాని పూర్తిగా నిద్ర వరజువరకును వారు సజీవులై యుండుక సోయిరి. ఈభారము ప్రస్తుతనాయకులమీదను మున్నది. మహాసభ జరిగినతరువాత తిరిగి సంతకమునకు మహాసభ జరుగు లోపల సభయొక్క యుద్దేశ్యములను సాంఘికలకు దెలుపుటకు ఒక సంవారప్రచారకుడు అత్యవసరము. పుస్తకముల పరిశీలించునకు ఒక పుస్తకారథకు బోక పోయినను అన్ని ఖండముల మొత్తముమీదనుకూ ఒక ప్రచారకుడు ఆవసరము. ఈయన పులి తట్టెణమున దీనిని పట్టెణమున వైశ్య సభలు చేయించి మహాసభయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యములను సంఘమునాంతులలో వేయు లను వానిని సంస్కరించు మార్గములకు తెలిసి ఆయా పట్టణముల నుండును పల్లెయందును సభలకు ఉపసభలను స్థాపించి ఆయా గ్రామముల నాయకులను సభలు జరుపుంట్లు పోత్యాసాపరది మహాసభ తీర్మానములు ఆచరించుట్లు చేయవలెను. మొన్న మొన్న ఆరంభించిన ఆంధ్రకాన్ఫరెన్సువారు ఇద్దరు సంవారకార్యదర్శులను ఏర్పాటుచేసిరి. వారుచేయుచున్న పనిని చూచుచున్నాము. ఆంధ్రసమస్య ఆరంభించి మూడుసంవత్సరములే అయినను నురూరు ఆంధ్రదేశము అంతకును వెల్లిడిచేరికి. మనమో ఆరంభించి యెనిమిది సంవత్సరములయినను భవము గలిగిన సంఘముయినను వృద్ధికి గాక పోతిమి. వైశ్యసంఘములో చాలభాగము ఆంధ్రదేశముకు చెందియున్నది. మరియు ఈ సంవారప్రచారకుడు వైశ్య సంఘముయొక్క పూర్వపు బ్రోవుత్వమును పుస్తకావస్థను దు వారి వారి చేతులనుండి యావత్తు న్యాయమును విశేషములచాలగుటకు కలియవారలు, మాద్యుడీలచాలగుట చూచు నేయున్నవంగతి వైశ్యులకు బోధించలేదు. వైశ్యులయందును నానాటికి ఆంధ్రదేశమును వీడకుచున్నది. ఏదేశముయొక్క వర్తములు విశ్వవ్యాసంపన్నులలో ఆదేశములునే విద్య మొదలగు కళ లభివృద్ధినించును. కావున బో నాయకులూగా! జగద్విభావితవులను లకు అశోకును చంద్రునివలెను మొదలగు మహాపురుషులు జనమొందిన సంఘముని. ప్రపంచమందన్ని ఖండములతోను ఓడలమీద వ్యాపారముచేసినసంఘముని. దీనిని పూర్వపు బ్రోవుత్వమునకు లేకలేక సంవార ప్రచారకుడు ముఖ్యకరము. సంవత్సరమునకు ఒక తేదన జరుగు కాన్ఫరెన్సునకు రెండుమాడువల నూపాములు ఖర్చు అవుచున్నది. ఒకసంవారప్రచారకుని ఏర్పరచినచో సంవత్సరమునకు వెయ్యిరూపాయలు లోపుగానే ఖర్చు అవును. వారు అనేకసభలు స్థాపించుట. అనేకదురాచారములు తొలగును వెట్టు. వల రూపాయలుచందాలకట్టకు శుభకార్యములందును మామూళ్ల ద్వారాను అన్ని సభలకులన కరూలుచేయించి ఖండము కమిటీవారికి పంపుటచేయును. కాన్ఫరెన్సు ఖర్చు తగ్గించి అయినను ప్రచారకుని యేర్పరచినయెడల సంఘము త్వరలో వృద్ధికి రాగలదు. విద్యాభివృద్ధినిమి త్రము విశేషధర్మము ను కూరును. సంఘమునకు ఘనతచేయూను. ఒక సంవత్సరము పని జరిపి చూచిన తమకే తెలియగలదు. మన సంఘము భవజ్ఞానసంపన్న మైనదేగాని మనవారు చేయుచున్న దానధర్మములను, అమితకృత్యముల కగు భవమును విద్యాలయములకును పరిక్రమికాలయములకు నుపయోగపడెగా. కాన నో నాయకు లార! సంవారప్రచారకుని ఏర్పరచి విరళింపి సంపాదించుట.

వై శ్యకులూభిచూచి.

గానసభలు - సందేహ నివారణలు.

కడవిన నెల 22 వ తారీఖున ప్రయోగపరిక్షిత ఆంధ్ర ప్రతికా సందేహ నివారణా పేజీ గాని దోచిన సందేహములకు గాను వెలిసినంతవఱకు ప్రత్యుత్తరము లికింద ప్రాయము చూపాను.

౧. (అ). గానసభ జరుగునపుడు తల త్రిప్పుటకు శాస్త్రములకు సోలేదు. అనేక శాస్త్రములున్నవి. అందులో ఏ శాస్త్రమును సరించి తలదిగిరినపుటికి త్రిప్పునప్పుడు.

(ఆ). ఈ శాస్త్రములు పాటకులకు, వినవారికి, టిక్కెట్టు తీసివేసేవారికి అందరికికూడ వర్తింతును. ఈ తలదిగిరినట్లు కనేక శాస్త్రములున్నవి. కాబట్టి యెవరియిష్టము వచ్చిన శాస్త్రమునుబట్టి వారు తలద్రిప్పుకొనవచ్చును. కాని యీ శాస్త్రములన్నియు ఎవరితల వారు దిగిప్పుకొనుటకే అన్వయించును. కాని యొకరితలను మరియొకరు దిగిప్పుటకు మాత్రము పనికిరావు. ఇది కేవలము శాస్త్రములన్నిటికి నిబంధము. ఈలాటి పని జరిగినట్లు సందేహ నివారణా పేజీ గారు చూపించియుండలేదు. కాబట్టి యీ విషయమున సమాధాన మనవశ్యకము.

(ఇ). ఈ శాస్త్రములలో ముఖ్యమైనవి. తలదిగిరిన శాస్త్రము, తలదిగు శాస్త్రము, శిరఃకంఠ శాస్త్రము, సారస్వత శాస్త్రము. ఇందులో గడపటిదానిని చాకలి పేరిగాని విషయములో మంత్రియుగంధరుడు ఆ చరణలోని కి దీ సీకొని వచ్చినట్లు సేదము వేంకటరావు కాన్పులవారు దను ప్రతాప రుద్రయ్య పాటకములో వ్రాసియున్నారు. చాకలి పేరి గాదు గేదలము విద్యాగంధ మెఱుంగి మూర్ఖుడు. కాబట్టి శాస్త్రవిద్యధ్యయనము వానితల యితరలచేత ద్రిప్పించరలసి వచ్చినట్లు వ్రాయబడినది గాన సభలంకరించుచున్నాము. బట్టి జ్ఞానశూన్యులకారు, కాబట్టి యంత శాస్త్రవిద్యయన పని చేయవలసిన యవసరము లేకుండ ఎవరితల వారే త్రిప్పుకొనుచుండును. కాని ఒకప్పుడు సంగీతము మాకు దెలియదు వాస్తవము చెప్పును సంగీత శాస్త్రపారంగతులయిన తమ స్నేహితుల ప్రేరేపణ మూలమున గానసభలకు దరుచేసినప్పుడు కొందఱు మనూసియును. మాత్రము తమ స్నేహితులు దలద్రిప్పుటకు మాత్రము తమతలము ద్రిప్పుట మాత్రము తటస్థించుచుండును. ఇది కేవలము శాస్త్రవిద్యధ్యయనము చెప్పుటకు కలదుపదము. ఈ శాస్త్రములు సంగీతమునకు దలద్రిప్పేదివారందరికీగల దొరకును. ఇవి యుద్ధిశములు కాలేదు. ఈ శాస్త్రము లమూల్యమైనవి. వాని నింతలో బ్రచురించుటకూడ ననుచితము.

(ఈ). ఈ ప్రశ్న కేవలము చొప్పుదంటు ప్రశ్న. సంగీత శాస్త్రజ్ఞానముగలవారు, లేనివారు, పాడేడివారు, విసేడివారు, చూచేడివారు, టిక్కెట్టు మొడిచివారు, టిక్కెట్టు తీసివేసేడి వారు, ఉద్యోగములు, అనుద్యోగములు అందరును ఎవరికిదోచినట్లు, ఎవరికి కి కి దగునట్లు వారు తలద్రిప్పువచ్చును. ఈలాగు తలద్రిప్పించునట్లు పాతకములేదు, ఇతరులకు హానిలేదు. అపకీర్తి లేదు, నేరముకాదు, శాస్త్రవిద్యధ్యయనము గాదు. కాని ఒకరి తల మరియొకరు ద్రిప్పుట మాత్రము శాస్త్రవిద్యధ్యయన మేకాబోయి చాల తప్పు. అనుచితము. ఒకరినిమాది మరియొకరు తలద్రిప్పినను త్రిప్పువచ్చును. తలద్రిప్పిననే గాని సంగీత సారస్వతము గ్రహించినట్లు ప్రకటనకాదు. సంగీతసారస్వత మంత గ్రహించినంత తల ద్రిప్పుట శాస్త్రసమ్యక్తము. కాబట్టి తలద్రిప్పుట బట్టి వారివారి సంగీత సారస్వత గానికాక తమను నిశ్చయించుకొని యుండును కాబట్టి యెవరెవరు తలదిగిరిన వారంత సంగీతసారస్వతమును గ్రహించిన మనూసియు లం యూహించవలెను. ఉద్యోగములు తలద్రిప్పించినవారి యధికారములను బట్టి చాలమందికిందగలదు. అనుద్యోగము లూగించిన, అంత మంది తల ద్రిప్పించుట తటస్థించును. కాబట్టి ఉద్యోగము లూగించుటయును లాభ మెక్కువయున్నది. అది గాక అధికారులు చేయుపనుల కాక్షేపణకు గూడ నుండవు. ఈమలమైన కారణముల నన్నిటిని బట్టి ఉద్యోగములేమెక్కువ తల ద్రిప్పించవలసినదని మా నిశ్చయమైన, వాస్తవమైన, దృఢమైన యభిప్రాయము.

ఉ. ఈ ప్రశ్నకు ప్రస్తుతము జవాబు చెప్పుటకు ఏమి లేదు. ఆంధ్రులెక్కువ తల త్రిప్పినవారో అరకులెక్కువ తల ద్రిప్పినవారో యిప్పుడు చెప్పుటకు ఏమిలేదు. ఈ సంగతి తద్ద గాగ గనిపెట్టి వై సంతకమి మిందుకు జవాబు వ్రాసెదను. ఉద్యోగము తలద్రిప్పించువారి మాత్రము నిశ్చయముగా తెప్పరవచ్చును.

ఎ. అ. తహస్సీలు వారు తప్పుకుండ తమ అధికారము చెలాయించవచ్చును. తహస్సీలు వారు గారు ఎక్కడనున్నప్పు

టికిని తహస్సీలు వారు గారే గనుక గానసభయందు, వాట కములలోను మరి యితర స్థలములయందు దన్నిటి యందును గూడ దరుచుధికారమును చెలాయించవచ్చును. గ్రామోద్యోగములలోనునుబట్టి శిక్ష విధించుట తహస్సీలు వారు కు ధర్మము. ఈ ధర్మమును గ్రహించి తహస్సీలు వారు గ్రామోద్యోగములనే గాదు యెవరినైనను శిక్షించవచ్చును.

ఆ. తహస్సీలు వారు నిఘాన్ను చేసిన పాటకుని గాన సభావ్యవస్థ లంగీకరింపజేయవలెనని గ్రామోద్యోగములను శిక్షించుటకు తహస్సీలు వారు కధికారము తప్పకుండా నున్నది. ఇట్టి నేరములకు, అసభలో దొరతనమువారికి వ్యతిరేకముగాన ప్రస్తుతపు సభాపక్షము చేసి "సెషివ్" బోధించిరని నేరముమోసి యే శిక్ష చేసినను చెప్పవచ్చును. గానసభ జరుగుచుండ ఆపుదల చేసి ఏమి చేసినను చేయవచ్చును. ఇట్టివిషయములలో తహస్సీలు వారు దరుచు బుద్ధికుశలతను బట్టి అధికారము చెలాయించవలసియుండును.

ఇ. తహస్సీలు వారు గారినిఘాన్ను గానసభవారింగీకరింపజేయు వారికి సిగ్గునచ్చులాగున చూపునీతియు చెరు మేను గారంగీకరించి యున్నాననుక చేరిన పాటకచేరి పెట్టి గానసభవారికి బుద్ధి చెప్పట కేవలము ధర్మమైనపని గాని న్యాయవిద్యమైనది యెంతమాత్రము కాదు.

(ఈ). తహస్సీలు వారు గారు ఎప్పుడు ఏ గానసభకు టిక్కెట్టు కొనవలసిన యవసరము లేదు. గానసభలకే గాదు, వాటకములకు గూడ వారు టిక్కెట్టు కొనవలసినవని లేదు. వారికి టిక్కెట్టు ముట్టుగాని వారిని టిక్కెట్టు ముట్టుగాని మిక్కిలి నేరమైన పని. తహస్సీలు వారు తనయిష్టము వచ్చినంత మందిని ఇష్టము వచ్చినట్లు టిక్కెట్టు తేకుండ గానసభలకు వాటకములకు గూడ దీసికొని వెళ్లవచ్చును. వారు తీసికొని వెళ్లెడి జనమునకు మితి యవసరము. వారిచిత్తు వచ్చినంత మందిని దీసికొని వెళ్లవచ్చును.

(ఉ). ఇది కట్టి ప్రశ్న. గానసభలో ప్రవేశించుటకు బీదవారు మాత్రమే టిక్కెట్టు కొనవలెనా, భాగ్యవంతులు గూడ కొనవలెనా యని యడుగుట కేవలము లోకజ్ఞాన తాత్పర్యము బ్రకటింపజేయుటగాని మతి యొకటి కాదు. భాగ్యవంతుల దగ్గరనుండి సామ్యు రాదన్న భయము లేదు. ఎప్పుడైనను వారు ఇచ్చెదరు. ఇ యొక పో యి న ను వారి కి లోపములేదు. భాగ్యవంతులు పూనుకొన్న గాని గానసభలో జరగవు. వారిని టిక్కెట్టు కొనుదెచ్చి గానసభలకే భంగము వచ్చును. కాబట్టి వారు కొన నక్కరలేదు. బీదవాండ్రకు పోతులు తగవు. సంగీతము మొదలైన నకలము భాగ్యవంతులకుగాని బీదవాండ్రకుం బనికిరావు. బీదలు వీనికి మరగినయెడల పాడే సోవుదురు. సంగీతమునకు మరగి పూర్వ మొకవర్తకుడు పేర సారములు మానుకొని చెప్పిపోయినాడని సుప్రసిద్ధముగా మన మందఱు మెఱిగియున్నాము. బీదవాండ్రకు టిక్కెట్టు లేకుండ వేసినయెడల వారు గుంపులుగుంపులు గావచ్చి తమ తమ భాగ్యసారములకును వ్యక్తులకును దూరమై చెప్పిపోదురు. కాబట్టి బీదలు తప్పుకుండ టిక్కెట్టు కొనవలసినదే. భాగ్యవంతుల దగ్గరనున్న సామ్యు ఎక్కడికి పోదు. వారు టిక్కెట్టు కొనకపోయినను తప్పులేదు. వారు టిక్కెట్టు కొన నవసరము లేదు. ఇది యంతయు గాక వారు చందాలు ఇయ్యనేడ చెప్పెదరు. చందా యంతయుచ్చి వారో టిక్కెట్టు ఎన్ని లేకుండ ఎందరు గానసభకు వచ్చినారో వారెందఱును వెంట దీసికొని వచ్చి వారో వై వారి కవసరము లేదు. అట్టి అధిక ప్రసంగము ఎవ్వరును చేయరాదు. సందేహ నివారణా పేజీ గారు ఈ సంగతి యిప్పుడు తెలిసియో తెలియకనో తల పెట్టిన తలపెట్టిరి. గాని యిక్కుముందు ఎవ్వరు ఎన్నడు తల పెట్టకండి. టిక్కెట్టు కొనలేకను, టిక్కెట్టు కొనుటకు సామ్యులేకు టిక్కెట్టు కొనవలెనని తెలియకను గారు గదా భాగ్యవంతులు టిక్కెట్టు లేకుండ గానసభలకు దయ చేయుట. వారిగౌరవమును మర్యాదనుబట్టి వారు దయచేసెదరు. నియమాతిక్రమము గౌరవనూచకము. అట్టివారు లేకపోయిన సభలకు శోభ యొక్కదనవచ్చును.

(ఉ). తహస్సీలు వారుని బీదవారి తరగతిలోను భాగ్యవంతుల తరగతిలోను చేర్చరాదు. వీరు అందరిని మించిన తరగతిలోని వారు. వీరు అధికారులు. అధికారులకు తరగతుల వో పనికిరాదు. వారు అన్ని తరగతులలోను చేరెదరు. వీరరగతిలోను చేరరు. వారు ఉద్యోగముల తరగతిలోనివారు. ఉద్యోగము లేరరగతిలోనివారిని యడుగుటకంటె నవజ్ఞత చేరలేనేలేదు.

3. (అ) ప్రశ్నకు జవాబుచెప్పుటలో చాలసంగతులు చర్చింప వలసియున్నది. కొంత శాస్త్రవాదముగూడ చేయవలసియున్నది. సంగీతము వినువారిని బట్టియు, పాడువారినిబట్టియు జేత కాలములను బట్టియు, పాటకులయెదుట గూర్చుండి తల ద్రిప్పించువారిని బట్టియు మృదంగము, ఫిడెలు మొదలైన ప్రక్క వాద్యముల యోగ్యత్వవత్తను బట్టియునుండును. ఆంధ్రులు అట్లములో అరకు అట్లములో యే గ్రామములో బాగుగా పాడిరి? అని యడిగినంత మాత్రముతోత ఎవరు సమాధానము చెప్పగలరు? అన్ని గాన సభలు మాచి అందరి గానము విని యేముచి సభలో నెవరిపాట కెంతమంది యేమాత్ర మెక్కువగా తలద్రిప్పించి కనిపెట్టవలసియున్నది. 'లోకోభిప్రాయం' అని చెప్పేసేమాట ప్రోచి చేయరాదుగదా. కొందఱి కొకరి గానము శ్రావ్యము మఱి కొందఱి కింకొకరి గానము మాధుర్యము. అయినను గానముయొక్క యోగ్యతను నిర్ణయించుటయందు అనేక సంగతులను బట్టి నిశ్చయించవలసియుండును. ప్రతి గ్రామమునకు ప్రతి గాన సభకు ముఖ్య లోకకర్త రెవ్వరో యుండనేయుండును. వారు చెప్పే జేద వాక్యము. కాబట్టి యిందు విషయమై లేనిపోనిచర్చలు చేసి కాలయాపక చేయక యూరకుండుట మంచిది. ఇంతకు గానము చర్చనీయమైనదియు వాదయోగ్యమైనదియు కాదుగదా. అది ఆపాతమధుర మని చెప్పలు చెప్పనే చెప్పినారు. కాబట్టి గానమంతయు మాధుర్యమైనదే. మన యూరిలో నమ్మడి మితాయికంటె, దుర్వాసనగొట్టినను దూరమునుండి వచ్చిన ధిల్లీమా సుఫేదా మంచిది, మాధుర్యముగా నుండకపోవుదు.

(ఆ) గానసభవారియనుగ్రహమును బట్టి పాటకునికి సన్మానము జరగవలసినదేగాని పాటకుని గాయమునుబట్టిగాని యోగ్యతనుబట్టిగాని ప్రవీణతనుబట్టిగాని సన్మానము జరగనక్కరలేదు.

౪. ఈ ప్రశ్నకు సమాధాన మనవశ్యము. సంగీత మే భాషలోపాడినను శాస్త్రముగానే యుండును. ఇది కేవలము వెట్టిప్రశ్న. పాడేడికృతులకు పదములకు గీర్తనలకు భాష యుండునుగాని రాగమునకు భాష లేదుగదా! తానానికి భాష లేదుగదా! ఫిడెలు వీర మొదలైనవానియొక నేభాష గాకలసిన నాభాష కలికింపవచ్చునుగాని పృథగ్గముమీద ఏభాష పలికించెదరు? అది యేభాష పలుకును? మృదంగ మేభాషను పలుకజాలదు. కాబట్టి మృదంగము శాస్త్రముయినది కాదందురా? "తొంతనరె" ఇదియేభాష అనిచెప్పరు? కాబట్టి యీ ప్రశ్న అడుగదగినదియు జవాబుచెప్పదగినదియుకూడ కాదు.

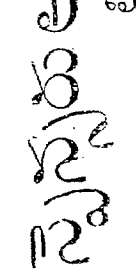
గ. గానసభలు తప్పుకుండ జేకోద్ధారణసంఘములలో జేరుటకెంతమాత్రము సుండుములేదు. ఇందు కనేక కారణములున్నవి అవి అన్నియు విరచించిచెప్పుటకు చాలగ్రంథముచెన గునుపాటకులకు సామ్యు దొరుకును. విసేడివారి కానందము. గలుగును. తలద్రిప్పించేవారు దను: సంగీత శాస్త్రజ్ఞానమును ప్రకటింపకొనుట కనకాళము దొరకును. టిక్కెట్టు మొడిచివారికి టిక్కెట్టు తనిఖీచేసేవారికి వబ్బులాభము గలుగును. ఇట్టి గానసభ నేర్పాటుచేసేవారి గాన సభవారికి గౌరవము ప్రతిష్ఠ వచ్చును. టిక్కెట్టుకొనను పదిమంది ఆశ్రయించుట సంభవించును. వీనియన్నిటివల జేకబుభివృద్ధి చెందును. అందఱుగలసి ఒకపోట గూర్చుండుటవలన నైకమత్యము సర్వసమత్వము ఏర్పడును. స్త్రీలు గాన సభలలోకి వచ్చుటకల్ల వారు నాగరికులుగా బరిగణింపబడుటకు కారణ మవును. ఈలాటి లాభములు శతసహస్రములున్నవి. ఇవి అన్నియు దేశభివృద్ధికి ముఖ్యకారణములే.

౬ (అ) పాటకులు కాఫీకూడ త్రాగవచ్చును. తురకలైన తేయాకునీళ్లు (టీ) తాగవలెను. పూర్వము, ఇప్పుడుకూడ కొందఱు, భంగు త్రాగుదురని చెప్పెదరు గాని దానివాస్తవము సుశక్తంగా తెలియదు. కొందఱు విజేయులైన గొప్ప పాటకులు పోర్టుచేరు వ్రాగుదురని యీయధ్యక్త కొత్తగా తెలియవచ్చినది.

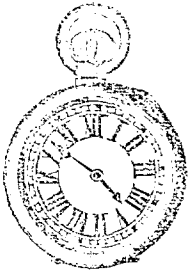
ఆ. సోదాబుడ్లను కొట్టునప్పుడు గతిగేర్వయలు చెప్పి దగినది కావు. అధ్యనివిన్న వారు గ్రహించుకొనవలసినదే.

ష. గా. గానసభలలో తహస్సీలు వారులకు గల అధికారము, ప్రాముఖ్యము స్వాతంత్ర్యము మేజస్ట్రేటుకు గూడ గలదు. మేజస్ట్రేటుకు మేజస్ట్రేటు అధికార మొకటి యెక్కువ కాబట్టి వీరు విజయి చేరంటుముగా ఏయూరికైననుగూడ పైగానము ఎనవచ్చును వీరుతలద్రిప్పినను, క్రిందబడి ధొర్లినను, కేకలు పెట్టినను, చప్పుట్టుగొట్టినను, ఏం లేంలేనివారనుగు చేష్టలు చేసినను, ఇదియన్నియు వారిసంగీతజ్ఞానమును, రంగగోళమును బ్రకటింపవచ్చు చే నిశ్చయించవలెను.

సంక్రాంతి బహుమతి గడియారము

ఇది సంక్రాంతి బహుమతులకని మాచే రప్పించబడిన జేబు గడియారము. ఇది మిగుల సుందరముగను, మంచిపనివానితనము గలదిగ నుండును. తీయు ప్రతివారికిని తృప్తిని, ఆనందమును ఇచ్చుననుటకు సంది యములేదు. సరియైన కాలమును జూపుచుండు వానిలో నిది యొకటి.

వెల పోస్టేజి కాక రు. 1-12-0.

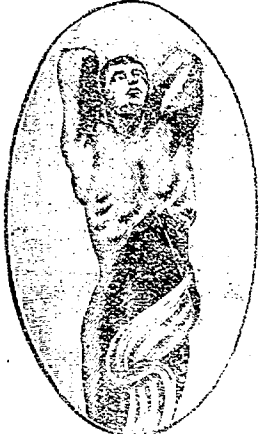
వాణిజ్య లేహ్యము

ఈ కేళి లేహ్యమును సేవించుటచే వాతములు, పిత్తములు సురోగములు, జీహ్వములు జొమ్మునెప్పులు, పోవుటయే గాక సునితనమునుమాన్వి యునుతానందము నిచ్చును. వణకును సైతము తీర్చున దీనిగుణముల వేటచెప్పవలె.

24 తులములు లేక 2½ సేరు లేహ్యము వెల రు. 2-0-0.

పోస్టేజి ,, 0-4-0.

రెండు పోస్టాక్కు చేసారి తీసిన, పోస్టేజి ఉచితము.

జపాను పట్టుపంచలు

రాగల దీపావళిపండుగకై నిరుటివలె చెప్పించబడినది. ఇందేరంగు కావలెననిన ఉన్నది. కట్టకొనుటకు, ఉత్తరీయమునకు పైటకు పనికి వచ్చునది. 5½ మూరలనిదివి 2½ మూరలవెడల్పు పట్టుపంచె 1-కి 2-0-0. పోస్టేజి 0-4-0.

ఒకటే తడవ రెండుపంచలుకొనిన పోస్టేజీలేదు.

జాతీయ చామలు 1½ మూలగలది 1-కి రు. 0-15-0, 2 మూలలుగలది రు. 1-6-0. రే. మర్యాదము లొకేతడవకొనినయెడల గజ్జలడ్డిగయ, అత్తలార్యాటపుస్తకము నుచితము.

ధనలక్ష్మి కంపెనీ, C వేంకటేశ్వరమేస్త్రివీధి,

సాహుకారువేట, మదరాస్.

వనోపధి సారసపరిల్లా

ఇది రేపామణిబులు కత్తులగడ్డలను మరయు గల చర్మరొగములను బాగుజేయును. కీళ్లపొట్టు, పాతవాములపొట్టు దీనివల్ల, కత్తులకాగములకాగలెగిన అన్ని రొగములను దీనివలన నయముగును. ఇదిచర్మమునకు కాంతినికలిగించును. వాడికెంటు లుచు వచ్చిన లెగినను. కత్తుల చర్మమునకు వచ్చిజేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసమును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రు 1-4-0.

మృత్యుమార్గము:—ఇది చర్మమును పూర్తిగా బాగుచేసి రొగమును కుదుర్చును. భారతమధునల్లితాగు (ప. 10-10) నాగల్లితైలము వైపుతకు మందు. ఈరెండుకని నెలరోజులకు సరిపోవును 5-0-0.

ప్రొఫైటరు:— పి. డి. సావంత్, ౧౪౪, ఫనసవాడి, నం. ౨, బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT Fanaswadi, No. 144 No. 2, Bombay.

జలాత్ మాత్రము:—చలము సకాలమునకు సరిగా వెడలకుంకిన ఆకలిమందగించి పొత్తికడుపు ఉబ్బి అనేకవ్యాధులకు కారణముగును. ప్రతిదినము రాత్రి ఒకమాత్రముతనిన మలబద్ధరొగముమాని, ఆకలి గలిగి శరీరమున ఆరోగ్యము గలుగును. డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-10-0

అమృతాంజనండిపో 109 ఫోరెస్టర్, బొంబాయి. అమృతాంజనండిపో, చెన్నపురి.

ఆనంద గ్రంథమాల.

శ్రీమదమరసింహకృత

వామలింగానుశాసనము

కంప్ర అండ్లయ పక్కాయపద సహితము

చిన్న క్రొత్త పేర్లైన కాగితములు. మంచి అట్ట గైంపు. పోస్టేజిచేయవలసి తత్సంతోషయోగము.

వెల 0-8-0

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ కో.

ఆనంద మద్రాసురాధికారులు,

మదరాసు.

కూష్మాండ లేహ్యము

ఇది పాపవంతులగు మూలికాదులతో సాస్త్రీకము గా తయారు చేయబడినది. ఈ లేహ్యము ఉపయోగించుట వలన పయిత్యములు అడిగ్గు కూలలు తీయములు పొందుకోగ ములు శేష్ములు శుక్లమేహములు మనుములు సుఖవ్యాధులు మొదలగు వర్మరొగములు నివారణగావించును. మరియు ఇది 40 రోజులు సేవించిన బలము వీర్యవృద్ధి ధాతువుస్త్రీ యా కనము గలుగజేయును. రొగము లేకనే సేవించ వచ్చును: 40 దినములకు 2 డబ్బాలు చాలుడ డబ్బా 1-కి రు 2-5-0

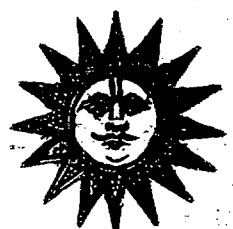
(2) ఇదిగాక అనేక వంట అవుషధములు శేహ్యము భస్మాదులు వగైరా మోరడను రొగ తీయములు తెలిపిన వారికి కిగిన అవుషధం పంపుదుము కొరక వారికి కేటాగు పంపుదుము.

మేనేజరు సరస్వతివైద్యశాల

మామూడూరు, కృష్ణాజిల్లా.

కుంకుమ పువ్వు

కుంకుమ పువ్వు

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమ మావద్ద దొరకును. కొనువారు మార్క న్నును గమనింపుడు. కరస్పాండ్లను మొదలగున ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.

21, హమ్మంపేధి, బొంబాయి.

ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం! ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విశోద విశేషములను అనేకకావ్యములలోనుండి గ్రహించి లోక ప్రేమను గోర ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశ ములో జన్మించిన ప్రతిమనుష్యుడును అవశ్యముగా జనుక వలయును. ఈపుస్తకమునకు వెలలేదు. కపాలాభివృద్ధి. వైద్యశాస్త్ర ము: శంకర్ గోవింద్, ఆలంకరిగ్రహ డౌ. ఫాలయము, 157 బ్రాడ్వే, 98 హంట్లూడు, మదరాసు.

గంధకరసాయనం.

ఇది తొమ్మిదవ, గళలచర్మరొగములు, సమస్త పాత సనాయిలు, కేగలు, వాయువల, రణములు, చచ్చలు, పుండ్లు, జల మలబద్ధము, రసదోషము మొదలగువాటికి బ్రహ్మస్త్రము. 2, రి డబ్బీలు చాలును. 20 తులముల డబ్బీ రు. 2-0-0. లక్ష్మీకర తొంబూలమార్తెలు:—నువాపన గలిగి కుచికరము గా నుండును. అశ్వము, కడుపుబ్బరము, వాయుగ, అశోచక మును హరించి ఉల్లాసము నిచ్చును. 200 మా॥ సీసా 0-2-0. వి.పి. చార్జి వేర. (0-2-8) బిళ్లంపి 1 సీసా పంపబడును. ఆముచ్చేర సహజ్, హందూరు. (గుంటూరు జిల్లా)

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

గ్రంథకర్త:—గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.

తైలినులభము కథలు చదివినట్లు చదువుకొన వచ్చును బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ బడును. చందాపద్ధతి ఆరుపంచిలకు రు. 2-0-0 అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశ రుముము లేదు.

సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా పంపుదుము.

మయవాత:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము, 145, కాలవీధి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

ఉమ్మిడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

షరాపు వర్తకులు, మదరాసు ఈస్టు.

తంతి చిలాపము:—“ఉమ్మిడియార్”

ఇందుక్రింద కనువరచినట్టిన్ని ఇతరమైనట్టిన్ని బర్మానైజులకు తగుమైనట్లు ఇమిటేషన్ శెంతు లున్న వైకాంతములు వగైరా కమలములున్న బేష కాసులు అణకాసులున్న బంగారపు నగలు మ్మ పైరాళ్లుగల నగలున్న, పట్టు రుమాళ్లును కావలసినవారు మా కంటలాగులను తెప్పించుకొని ధరలను తెలుసుకొని మాకు ఆర్డర్లు పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము.

